

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt

Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
za Jugoslavijo letno 5000 dinarjev

P. b. b.

LETNIK XLII.

CELOVEC, PETEK 10. APRIL 1987

ŠTEV. 15 (2322)

Ministrica za pouk dr. Hilda Hawlicek na Koroškem:

Je nastopanje proti ločitvi nedemokratsko vprašanje?

Z uradne strani kot „informacijski obisk“ najavljeno potovanje ministrice za pouk dr. Hilde Hawlicek po Južnem Koroškem se je že na začetku izkazalo bolj kot poskus koroških politikov (z deželnim glavarjem Wagnerjem na čelu) prepričati ministrico o „upravičenosti“ ločitvenega šolskega modela, kakršnega pač predlaga takomimenošana deželna pedagoška komisija. To se je pokazalo že ob samem dejstvu, da uradna Koroška očitno ni bila pripravljena sestaviti takega programa njenega obiska, da bi se ministrica res utegnila vsestransko seznaniti s šolskim vsakdanom na dvojezičnih ljudskih šolah na Koroškem. Temu ustreza je bila tudi tiskovna konferenca v sredo, na kateri je prišla v nasprotje s svojim predhodnikom Moritzem in tudi z izjavami kanclerja Vranitzkega pred državnoborskiimi volitvami, zato pa v tem večje soglasje z uradno koroško politiko in glavnim reprezentantom le-te, deželnim glavarjem Leopoldom Wagnerjem.

Prvi dan bivanja ministrice na Koroškem je bil takorekoč posvečen uradnemu zagovoru ločitvenega modela koroške pedagoške komisije. Temu ustrezen je bil tudi spored: najprej je bila na Žihpoljah (potem na Bistrici v Rožu), kjer so ji demonstrirali „pomankljivosti“ sedanje ureditve in menda tudi „zveličavno“ novo ureditev v smislu deželnega modela. Hawlickova je na tiskovni konferenci izjavila: „Jasno se je izkazalo, da današnji način poučevanja ne ustreza, saj je to frontalni pouk, ki ga je treba nadomestiti s sodobnejšimi oblikami pouka, medtem ko je delo v manjših skupinah z dvema učiteljema vsekakor bolj primerno.“ Na ugovor, da je sicer frontalni pouk treba vsekakor odpraviti, da pa gre pri dvojezičnem šolstvu za to, po katerih vidikih se delijo razredi (saj je ta praksa, da že zdaj delijo po kriteriju prijavljenosti ali neprijavljenosti), pa je ministrica ob zadovoljnim kimanju deželnega glavarja izrazila le: „V naših razpravah delitev po principu dvojezičnosti ni nujna!“

zvezne komisije za časa tedanjega ministra za pouk dr. Moritza. Tako je v eni sapi „spregledala“ bistvene razlike: medtem ko je prejšnji zvezni model upošteval načelo skupnega dvojezičnega pouka, hoče koroški

Ministrica za pouk dr. Hilda Hawlicek

model uresničiti zgolj politično zahtevo po doslednem ločevanju; medtem ko je prejšnji zvezni model skušal uresničevati enakopravnost vseh otrok, hoče deželni model posaditi k dvojezičnemu pouku prijav-

ljene otroke v oslovske klopi ali pa v ločene razrede,...

Tiskovna konferenca pa se je najbolj razveljavila, ko smo ministrico opozorili, da sta tako kancler Vranitzky kot tudi njen predhodnik Moritz zagotavljala: „V vprašanju dvojezičnega šolstva ne more priti do rešitve brez soglasnosti prizadete manjšine!“, medtem ko je npr. deželni glavar še dan pred obiskom Hawlickove na Koroškem izjavil v radiu, da Slovincem ne bo pripadala pravica veta. Ministrica Hawlicek je na tozadevno vprašanje odgovorila samo še v stilu Wagnerja: tudi ona ne misli dajati Slovincem te pravice, pač pa hoče, da „naj Slovinci v razpravi o novi ureditvi sodelujejo.“ In kaj z Vranitzkyjevo in Moritzovo izjavo? Hawlickova: „Deželnega pedagoškega modela ne odklanjam pricipialno. Če imajo res voljo, da sodelujejo, potem je to v redu. Če pa se neka skupina noče postaviti za demokratično izdelano rešitev, potem pa ni zrela za demokracijo.“

Bomo torej po mnenju Hawlickove koroški Slovinci, ki se skupno z nemškogovorečimi demokrati in pedagogi prizadevamo za res pedagoško rešitev tega vprašanja, v primeru, da s kakršnimkoli ločitvenim modelom ne bomo soglašali, nedemokratski? Avstrijski politiki so prav v tem smislu in s temi besedami zavrnili že prenekatero demokratično stališče, da pa zdaj skuša celo ministrica – očitno pod vplivom deželnih politikov – očitati koroškim Slovincem nedemokratsko zadržanje, ker se protivijo nepedagoški in za svoj narodni obstoj usodni ureditvi, pa gotovo presega tolerančne meje demokratičnega nastojanja. V tem bi jo kvečjemu utegnili prekositi še Wagnerjeva izjava na tiskovni konferenci: „V deželnem zboru zastopane stranke, kot demokratično izvoljen gremij, so se dokopale do skupnega imenovalca. Vsakršen poskus, ožigosati to poenotenje mnenj kot zlonamerni trostrankarski pakt, je preobračanje demokracije.“

Manjšine na televiziji odraz stvarnosti sodobne Evrope

Medevropsko sodelovanje TV centrov, v okviru katerega je bil pred leti sprejet načrt za pripravo serije televizijskih oddaj o narodnih manjšinah v posameznih državah, se dobro razvija in razširja. Prvi krog takih oddaj je bil že uresničen in so bili – kakor znano – poleg drugih predstavljani tudi koroški Slovinci in gradiščanski Hrvati. Sedaj uspešno zaključujejo že drugi krog takih oddaj.

Predstavniki TV centrov iz Italije, Jugoslavije, Madžarske, Nemške demokratične republike, Španije in Švedske so se pred nedavnim sestali v Trstu, kjer je bilo, da bodo že maja, junija in septembra skupaj predstavili 11 novih oddaj o evropskih manjšinah. Tokrat bodo prikazali položaj in probleme Turkov v Makedoniji, Lužiških Srbov v NDR, Kataloncev in Albancev v južni Italiji, Laponcev na severu Švedske, Italijanov in Rusinov v Jugoslaviji, Waležanov, Baskov, francoske manjšine v Dolini Aoste ter manjšin na Madžarskem.

Te oddaje so brez dvoma zanimiv in tehten prispevek pri predstavitvi stvarnosti sodobne Evrope.

Absolutna realnost?

V nedeljo smo v televizijski oddaji „Slike iz Avstrije“ videli prispevek o manjšinskem šolstvu na Koroškem. Že kar na začetku je postalo jasno, da gre za oddajo, kakršno je zahteval sam deželni glavar Wagner, ki je želel, da koroški ORF prikaže „realno sliko o šolski razpravi na Koroškem“. Zahtevo so mu izpolnili,

prispevek je prikazal res „realno hotenje“ v deželnem zboru zastopanih strank. Tako je postal omenjeni prispevek pravcati slavospev ločitvenemu modelu deželne pedagoške komisije. Poleg tega pa ni Wagnerju, niti Scheucherju ali Haiderju ni bilo treba dodajati ostrejših komentarjev in izjav, ko pa je že kar na začetku sam predsednik KHD-ja tako jasno ponazoril „prednosti“ tega modela, s katerim se zdaj strinja seveda tudi KHD.

V takem „prazničnem“ vzdušju naj ne bi gledalcev in gledalk po vsej Avstriji zmotil še kak zastopnik osrednjih organizacij, ki bi povedal mnenje in stališče koroških Slovincov in pri tem poudaril, da gre za ločitveni model. Da je izpadel celo prikaz posledic, ki bi jih imela ločitev za narodno skupnost, očitno nobenega uradnega politika na Koroškem ni motilo. Kako pa, ko pa je ukazal to oddajo posneti sam deželni glavar, ki je „pravi Korošec, ker niti besedice ne zna slovensko“, in ki se je sam na Dunaju na tiskovni konferenci pobahal, da je dosegel skorajda že „značaj absolutnega“, ko pa menda zastopa 94 odstotkov vseh volilcev. Zdjaj ga pri tem podpira že sam Feldner, ... Tokrat tudi razprave o uzakonjeni „dolžnosti do objektivnega poročanja“ ni, ko pa je sam absolutni cesar hotel, da bo oddaja pač taka, pa nič drugačna...

Mladinci manjšin so se združili

Preteklo nedeljo so se mladinske organizacije avstrijskih manjšin združile v „Strešno organizacijo avstrijskih mladinskih manjšinskih organizacij“ (Dachverband der österreichischen Volksgruppenjugendorganisationen – VOS). Tej organizaciji so se do zdaj priključile Koroška dijaška zveza, Hrvaški akademski klub, Kulturna zadruga, Klub slovenskih študentov v Gradcu, Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju, Kladivo in madžarska mladina. Predsednica organizacije je postala Sabina Zwitter, podpredsednika sta Andreas Szeberenyi in Franz Schruiff, tajnika Marjan Pipp in Felix Waschitz, blagajnik Rudi Vouk, referenti za informacijsko dejavnost so Gerlinde Pauer, Richard Grile in Hubert Mikl, organizacijski referenti pa so Gerhard Milankovits, Silvija Berlakovič in Mirijam Wiegeler. Cilji „strešne organizacije“ so politično, retorično in organizacijsko usposabljanje, medsebojno spoznavanje organizacij in njihovega delovanja, izmenjava, solidarnost, povezovanje z mladinskimi organizacijami večinskega naroda.

PREBERITE

na strani

- 2 Karel Smolle na obisku pri ZSO
- 2 Po 26. kongresu avstrijskih komunistov
- 3 V Železni Kapli uprizorili Shakespearov „Sen kresne noči“
- 4 Vigredni koncert v Bilčovsu
- 5 Velika odmevnost „Kontaktne leče 87“
- 6 Manipulacije pri delovnem poročilu Deželnega šolskega sveta?
- 6 Vatikan in avstrijska cerkev
- 7 Predsednikovo poročilo občnemu zboru SPZ
- 8 Nogomet: Globasnica že na 2. mestu

Pred petinštiridesetimi leti – bilo je 14. in 15. aprila 1942 – so takratni nacistični oblastniki na Koroškem s prvim valom zločinskega preganjanja koroških Slovincov začeli uresničevati genocidne načrte, ki so jih nemški nacionalisti že vse od plebiscita 1920 dalje pripravljali za „dokončno rešitev“ tako imenovanega koroškega vprašanja. Prvi izselitveni akciji, ki je zajela več sto slovenskih družin, so sledila številna druga nasilja, ki pa so po drugi strani izzvala tudi odpor našega ljudstva, ki ni hotelo sprejeti smrtne obsodbe, temveč je zgrabilo za orožje in na strani svobodoljubnih narodov širne Evrope začelo boj proti fašizmu.

V poznejših letih in desetletjih je bilo o takratnih dogodkih že veliko povedanega in napisanega. Minilo je mnogo časa, takratne generacije so se medtem močno zredčile in danes pogosto slišimo mnenje, da je pod preteklost treba potegniti črto. Vendar je tako mnenje zgrešeno, kajti – kakor je zapisal ameriški filozof Santayana – „tisti, ki se ne spomi-

njajo preteklosti, so obsojeni, da jo še enkrat doživijo“.

V teh besedah je nedvomno veliko resnice. Preteklost namreč ni le spomin, ampak je predvsem tudi opomin. Po zmagi nad fašizmom je Avstrija sicer najprej uspešno uveljavila svojo legendo o prvi žrtvi naci-

Pred petinštiridesetimi leti se je začelo množično preganjanje koroških Slovincov

stične agresije in se je, kakor ji še danes večkrat očitajo Nemci, izmuznila sokrivdi za drugo svetovno vojno in soodgovornosti za zločine nacizma. Toda s svojim poznejšim odnosom do nacistične preteklosti je svojo prvotno ugodnost spet hitro zapravila. Njen pristop k premagovanju te preteklosti je tako v domači kot tudi v mednarodni javnosti vedno spet izzval kritične reakcije in ostre proteste. Rokovanje ministra Frischenschlagerja z nacističnim vojnim zločincem Rederjem, okoliščine Haiderjevega prevzema oblasti v svobodnjaški stranki, dogodki in

pojavi v zvezi z lanskimi predsedniškimi volitvami – to je le nekaj primerov, ki so imeli in še imajo daljnosežne posledice za ugled naše države.

Živ spomin na dogodke pred pičlim polstoletjem je še posebno važen v času, ko se nevarno množijo

poskusi omalovaževanja nacističnih zločinov na eni strani ter žaljivi izpadi proti antifašističnim borcem in žrtvam fašizma na drugi strani. To sega tako daleč, da tozadevno znan pisun bivšim koroškim partizanom javno očita kanibalizem. Drugi oblikovalec javnega mnenja očitno vidi višek objektivnosti v tem, da izseljevanju koroških Slovincov kot krivici, ki jo je zagrešil nacizem, postavi kot protiutež „zločine“ partizanov. Trejemu pa se zdi „nezaslišano“ že to, da na zboru partizanske zveze zapoje partizanski pevski zbor.

Če bi kdo trdil, da je tako pisanje močno podobno širjenju nacistične miselnosti, bi se gotovo hitro znašel pred sodiščem – tisti, ki mislijo (in si tozadevno tudi jemljejo vso svobodo), da drugim lahko vse očitajo, so namreč zase in za svoj ugled zelo občutljivi.

Na svoja dejanja ponosni in za svoj ugled občutljivi pa so upravičeno vsi tisti, ki so kot žrtve fašističnega nasilja in zlasti kot borci proti fašizmu s svojim trpljenjem in svojim bojem bistveno doprinesli, da je bil zrušen zločinski režim nasilja. V ta krog sodijo tudi slovenski izseljenci, ki se jih še posebej spominjamo ob 45-letnici začetka njihovega preganjanja. Pri tem pa spomina ne razumemo zgolj v pomenu miselnega podoživljanja tedanjih dogodkov, ampak predvsem tudi v pomenu trajnega opomina, ker se bomo novega nasilja in novih krivic ubranili le tedaj, če se bomo pravočasno uprli že prvim začetkom. V tem smislu nam morajo biti borci proti fašizmu in žrtve fašizma živa vest, ki nas bo trajno opominjala.

rj.

Karel Smolle na obisku pri Zvezi slovenskih organizacij:

„Manjšinsko vprašanje lahko spravim v parlament“

V ponedeljek je obiskala delegacija Koroške enotne liste (Karel Smolle, Miha Zablatnik, Milka Hudobnik) Zvezo slovenskih organizacij, katero so pri razgovoru zastopali Marjan Sturm, Janko Malle in Janez Wutte-Luc. Uvodoma je Karel Smolle okvirno informiral ZSO o svojem dosedanem delovanju v parlamentu ter opozoril na možnosti, ki jih ima ZAL v državnem zboru: lahko vlaga zahteve, postavlja vprašanja, vnaša zakonske predloge, ... Nadalje je Smolle napovedal, da se KEL trudi za jasne sklepe z zelenim gibanjem glede deželnozborskih volitev, pri katerih bi morala ta volilna zveza pridobiti v okrajih Celovec-dežela in Celovec-mesto dodatnih 3000

glasov v primerjavi z državno-zborskimi volitvami, če bi hotela biti zastopana v deželnem zboru z dvema mandatoma.

V pogovoru je tajnik ZSO Marjan Sturm menil, da bi v primeru negativne spremembe dvojezičnega šolstva, dobila odločitev za to ali ono stranko tudi za Slovence, ki so organizirani v večinskih strankah, novo kvaliteto, s tem v zvezi pa je opozoril tudi na potrebo, da katerokoli alternativno združenje ne bi smelo izključevati tistih Slovencev, ki do zdaj še niso sodelovali ne v KEL ne v ZAL ali v podobnih skupinah. V nadaljnjem razgovoru so razpravljali o možnostih, kako bi izboljšali medsebojno komunikacijo med ZSO in državnim poslancem,

kako bi dosegli boljše usklajevanje mnenj o različnih vprašanjih še preden bi Smolle v parlamentu sprožil to ali ono iniciativo.

Smolle v parlamentu

Ob diskusiji o zveznem proračunu za letošnje leto je Karel Smolle omenil tudi celovško univerzo in ugotovil, da se le-ta pohvale vredno ukvarja v svojem raziskovalnem in izobraževalnem delu z družbenimi potrebami in danostmi, ministru Tuppyju pa je predlagal, da bi odredil projekt, v katerem naj bi raziskovali konfliktno področje: manjšinsko vprašanje na Koroškem. Hkrati je Smolle pozval tudi ministrico Hawlickovo, naj pomaga, da bi zvezna komisija našla v soglasju s Slovenci uporabno rešitev šolskega vprašanja.

V parlamentarni razpravi o gospodarstvu pa je Smolle zahteval, da se maloobmejni promet med Avstrijo, Jugoslavijo in Madžarsko okrepi, in sicer v tem smislu, da se med sosednjimi državami sklenejo regionalne pogodbe, predvsem pa regionalne pogodbe med sosednjimi regijami. Dejal je, da bi se morala Avstrija truditi v situaciji, ko se skuša odpirati v prostor Evropske skupnosti, tudi za gospodarske pogodbe z južnim in vzhodnim sosedom.

Razgovora med ZSO in KEL so se udeležili (z leve) Janko Malle, Marjan Sturm, Janez Wutte-Luc, Milka Hudobnik, Karel Smolle in Miha Zablatnik.

26. kongres Komunistične partije Avstrije: Koroški Slovenci niso zastopani v novem CK KPA

Slika na prvi strani centralnega organa avstrijskih komunistov „Volksstimme“ z 31. marca t. l. je bila tradicionalna in značilna: z dvignjeno pestjo so delegati 26. partijskega kongresa avstrijskih komunistov pozivali „v suženstvo preplete“, da naj hitijo „v zadnji boj“, v katerem naj „Internacionala prostost si pribori“.

Novejših spoznanj partijski kongres avstrijskih komunistov očitno ni rodil: Sovjetska zveza je slej ko prej matična država svetovnega proletariata, Gorbačeve reforme v SZ pozdravljajo in KPA je solidarna z njimi, boj avstrijskih komunistov je uspešen kot še nikdar – kar se bo v kratkem izkazalo, vodstvo je bilo soglasno izvoljeno, Muhri je torej po službenem obdobju najstarejši komunistični partijski šef Evrope. „Diskusija je potrdila enodušnost v osrednjih političnih vprašanjih“, je dejal predsednik Muhri v svoji zaključni besedi.

Kar nas v zadevi s kongresom KPA posebno zanima – zlasti, ker smo prepričani o njenem demokratičnem in antifašističnem političnem značaju v blatu avstrijske notranje politike, in ker vemo, da marsikateri naš rojak simpatizira in voli to stranko, ker se je dokopal do spoznanja, da nacionalnega vprašanja ne gre reševati brez socialnega –, je seveda vrednotenje manjšinskega vprašanja na tem kongresu. Ob tem nam bodi dovoljeno, da zabeležimo svoje razočaranje: v novo izvoljenemu centralnemu komiteju ne najdemo nobenega zastopnika koroških Slovencev. In prav to dejstvo, čeprav je znano, da ima v deželni merilu KPA med koroškimi Slovenci gotovo nadpovprečno število volilcev, daje misliti in bi moralo dati misliti – ne samo slovenskim komunistom, temveč celotni partiji. Se bolj dajo misliti diskusijski prispevki koroških delegatov, ki se seveda niso mogli izogniti manjšinskega vprašanja in ki so objavljeni v centralnemu organu „Volksstimme“: Gerhard Moser iz Beljaka si npr. razlaga „organizacijsko mizerijo koroškega deželne organizacije kot mizerijo ideološkega nivoja“, saj: „Na koroških tleh imamo poleg tega tudi opravka z osnovno dilemo svoje politike, z vedno bolj prevladujočimi solidarnostnimi procesi namesto samostojne komunistične politike. Primere za to najdemo npr. v manjšinski in v kulturni politiki naše partije“.

Drugi koroški diskutant, ki ga citira „Volksstimme“, deželni tajnik Wolfgang Bürger, postaja še bolj konkreten: „Kritika, da KPA ne sledi orientaciji po obveznem dvojezičnem pouku, ni pravilna, ker taka orientacija v

današnjih pogojih gibanju (za ohranitev dvojezičnega šolstva, f. z.) ne bi pomagala, temveč bi služila izoblikovanju nasprotujočih si nacionalnih taborov“.

Ne da bi se spuščali v notranje razprave KPA, ki naj jih vodijo slovenski tovariši le-ti pa so v teh očitno ali podlegli ali resignirali – sicer sestava CK KPA brez koroškega Slovenca ni razumeti – je ta poslednji diskusijski prispevek očitno značilen za mišljenje v (koroških?) vrstah KPA: spominja na argumentacijo koroških socialdemokratov v dvajsetih in tridesetih letih tega stoletja, ko so tudi popolnoma nediferencirano premetavali pojme „nacionalnih taborov“, ne da bi razlikovali med agresivnim nemškim nacionalizmom ter defenzivnim nacionalizmom zatiranega naroda

Umrl je Stane Kavčič

Z državnimi in vojaškimi častmi ter v navzočnosti številnih žalnih gostov so prejšnji teden na ljubljanskih Žalah pokopali Staneta Kavčiča, znanega prvoborca in družbenopolitičnega delavca. O njegovih človeških vrlinah in političnih ter organizacijskih sposobnostih, ki jih je pokazal med narodnoosvobodilno borbo, sta na pogrebu spregovorila njegova soborca Mitja Vošnjak in Franc Pasetta, o njegovi povojni politični poti, ki je vtisnila pečat mnogim pomembnim političnim in gospodarskim dogajanjem v Sloveniji in Jugoslaviji, pa je govoril predsednik republiškega izvršnega sveta Dušan Šinigoj. S pesmijo se je od Staneta Kavčiča poslovil Partizanski pevski zbor.

Stane Kavčič je že med narodnoosvobodilno borbo in zlasti po osvoboditvi zavzemal visoke položaje na republiški in zvezni ravni, znan je bil kot izvrsten govornik in uveljavil se je tudi kot publicist. Njegova politična pot pa se je končala leta 1972, ko je odstopil kot predsednik republiškega izvršnega sveta. Prav na tem položaju si je aktivno prizadeval tudi za poglobljanje dobrososedskih odnosov in sodelovanja Slovenije oz. Jugoslavije z njenimi sosedi.

O okolnostih in vzrokih, ki so pred 15 leti privedli do umika Staneta Kavčiča v zasebno življenje, je bilo v Sloveniji ob njegovi smrti veliko zapisanega in povedanega. Predsednik Šinigoj je v poslovnem govoru med drugim dejal: „Ko je tovarš Kavčič ugotovil, da njegov pogled na razvoj socializma v naših posebnih razmerah ne more biti sprejet, je mirno in odgovorno sprejel zase sklepe, kakršnega naloga logika revolucionarne akcije. Tudi to je del zgodovinske resnice, ki ga moramo braniti in spoštovati, kot je njen del tudi dejstvo, da je tovarš Stane po umiku iz javnega življenja oziroma po upokojitvi živel častno, pošteno in da ni obrnil hrbtno revoluciji in zvezi komunistov do konca svojega življenja.“

Pričakujemo jasne odgovore na vprašanja o „ aferi“ boroveljske Posojilnice

Afera v boroveljski posojilnici dobiva po vesteh dnevnega časopisja še večje razsežnosti, kot je to sprva izgledalo. Izguba naj bi baje znašala okoli 75 milijonov šilingov, nekateri pa navajajo celo še večje vsote.

Ne glede na to, kaj bo ugotovil preiskovalni sodnik, je dejstvo, da je slovensko združništvo že utrpelo veliko moralno in kot kaže tudi precejšnjo materialno škodo.

75 milijonov – koliko otroških vrtecev, koliko glasbenih šol, koliko kulturnih domov, koliko športnih in drugih dejavnosti bi se dalo uresničiti s temi denarji?

Slovenska narodna skupnost in vsi poštene zadužniki imajo pravico zahtevati, da se zadeve okoli Posojilnice v Borovljah razčistijo do zadnjih podrobnosti. To pa toliko bolj, ker so posamezni zadržniki že nekaj časa opozarjali, da v Borovljah nekaj „ni v redu“, toda vsa ta opozorila so naletela na gluha ušesa.

Zakaj? Kdo nosi za to odgovornost?

Na ta in podobna vprašanja slovenska narodna skupnost na Koroškem upravičeno zahteva in pričakuje jasne odgovore.

Ob obisku Janeza Pavla II. v Čilu:

Manifestacije političnega in socialnega upora

Vnebovpijoča zahteva čilskega ljudstva po kruhu, delu, pravičnosti in svobodi je bila stalno navzoča spremljevalka papeža Janeza Pavla II. na njegovem potovanju po Čilu. Ljudske množice so ob priliki papeževega obiska v živo opozarjale svetovno javnost na nečloveški in zločinski fašistični režim čilske vojaške diktature. 1,1 milijona ljudi je brezposelnih, 32% prebivalstva živi v skrajni revščini, o demokratičnih razmerah ni duha ne sluha. Diktator Pinochet s krvavim nasiljem vojaščine, policije, tajne službe in paramilitarističnih fašističnih enot skuša zatreti upor ljudstva in demokratičnih sil, ki so se združile v široko opozicijsko gibanje proti vojaški diktaturi. Demokratična opozicija, ki je sprožila geslo „Demokracija danes, ne šele jutri!“, zahteva takojšnjo odstavitev vojaškega režima in demokratične volitve. V okviru te opozicije so združeni domala vsi sloji prebivalstva od meščanstva do delavstva, od konservativnih do naprednih sil, od inteligence do najrevnejšega prebivalstva v slumih.

Vloga Cerkve

Čilski cerkvi in njeni duhovščini pripada v zvezi z gibanjem za demokracijo in socialno pravičnost v državi važna vloga, saj je – spričo dejstva, da je trdna vernost čilskega ljudstva eden izmed zelo važnih činiteljev – njena mobilizacijska moč izredno velika. Predvsem med najrevnejšimi – prebivalci takoimenovanih „poblaciones“ (= naselja revnih) – je moč in vplivnost duhovščine največja, saj se ravno pretežen del tega prebivalstva v svoji bedi in upanju po pravici močno oklepa cerkvenih institucij. Predvsem duhovniki, ki živijo in delujejo med revnim in delavskim prebivalstvom, doobra poznajo bedo ljudstva in krivico, ki mu jo dela nečloveški režim. Mnogo jih je takih, ki se neposredno vključujejo v akcije protestnega gibanja; ne posvečajo se zgolj svojemu spiritualnemu poslanstvu, marveč se v smislu teologije osvoboditve zavzemajo tudi za osvoboditev ljudstva izpod jarma vojaške diktature in za socialne spremembe v prid najnižjim slojem prebivalstva.

Pričakovanja in razočaranja spričo papeževega obiska

Jasno, da so ravno angažirani cerkveni krogi pričakovali od papeža Janeza Pavla II. jasno odklonilno izjavo napram vojaški diktaturi in besedo odobravanja gibanju demokratičnih sil. Sindikati in levica so temu nasprotno že od vsega začetka dvomili, da bi se lahko kaj takega zgodilo. Prej so bili mnenja, da bo vojaški režim storil vse, kar bi ga lahko pred ostalim svetom prikazalo v lep(š)ji luči. Vsem različnim pričakovanjem in ocenam navkljub pa je opozicijsko gibanje izkoristilo edin-

stveno možnost, da spričo papeževega bivanja v Čilu – tako rekoč v žarišču svetovne pozornosti – manifestira življenjsko voljo čilskega ljudstva in njegovo zahtevo po takojšnji uvedbi demokracije. Slike o krvavem nasilju režima na demonstracijah in manifestacijah opozicije ob robu papeževih nastopov so šle po vsem svetu – čilsko ljudstvo noče več prenašati Pinocetovega jarma...

Janezu Pavlu II. spričo krvavih izgrediv režima razen bodrilnih pozivov nič kaj drugega ni prišlo iz ust. Govoril je o potrebi počasnega vračanja k demokraciji, mladini je svetoval več krščanskega optimizma, duhovščino je pozival, naj se bolj posveča „dušnemu pastirstvu“, ljudstvu pa je priporočal spravo ter ga svaril pred vplivom ideologij, ki da skušajo, s silo in sovraštvom reševati probleme dežele. Istočasno so ob robu papeževega nastopa čuvaji režima pretepali protestirajoče ljudstvo z gumijevkami, ozračje je bilo polno solziva, ljudje so padali pod vodnimi brizgalci tankov ali obležali ranjeni od policijskih gumijastih izstrelkov – na stotine ranjenih, aretiranih, napadi in racije v revniških četrtih... Delali so to na povelje moža, kateremu je papež dan poprej stiskal roko in kateremu je – po izjavi tiskovne agenture režima – z balkona Monede celo blagoslovil podrejene uradnike in krvnike. Je tlačenim in razžaljenim sploh še ostalo kaj upanja?

I. Sch.

Letos že dvajseta „Ohcet v Ljubljani“

Ljubljana se spet pripravlja na svojo tradicionalno mednarodno turistično-folklorno prireditev „Ohcet v Ljubljani“, ki bo letos v znamenju jubileja, saj bo prirejena že dvajsetič. V teh dvajsetih letih je postala „Ohcet v Ljubljani“ ena največjih turistično-folklornih prireditev v Evropi, na kateri sodeluje vsako leto več domačih in tujih izvajalcev pestrega sporeda.

Svoje goste iz Jugoslavije in številnih drugih držav sveta – poročne pare, svate, godce, plesalce in pevce – bo Ljubljana pričakala že 22. junija. Dvajset poročnih parov letošnje „ohceti“ se bo predstavilo v Ljubljani 24. junija, medtem ko bodo 25. in 26. junija obiskali znane turistične kraje, kjer bodo v naravnem okolju doživeli prikaz ljudskega izročila. Višek letošnje prireditve pa bo 27. junija s povorko in poročnim obredom, ki mu bo sledilo veliko svatovanje.

Z „ohcetjo“ časovno sovpada sejem domače in umetne obrti, kjer bodo v času od 22. do 27. junija posebne kulinarčne ponudbe in druge dejavnosti, vezane na ljudsko izročilo.

ARGE Region Kultur solidarna s Slovenci

Leta 1985 je bila ustanovljena delovna skupnost „ARGE Region Kultur“, vseavstrijska kulturna organizacija, ki je v ospredje svojega programa postavila načelo, da je treba pomagati narodnostnim manjšinam pri kulturnem sodelovanju s sosednim narodom v deželi in državi. Pri tem je ARGE Region Kultur pomagala predvsem pri kulturno-informativni predstavitvi koroških Slovencev v avstrijskem prostoru in bo v bodoče še pospešila prizadevanja, da bi z dejavno sodelovanjem avstrijske demokratične prostosti podprli težnje koroških Slovencev.

Na svojem prvem občnem zboru po ustanovitvi organizacije so udeleženci in predstavniki številnih kulturnih iniciativ iz vse Avstrije v nedeljo (5. aprila) na Salzburškem ugotovili, da se moramo skupno zavzemati za svoboden razvoj kulture manjšin. V ta namen bodo organizacije članice ARGE Region Kultur v svojih krajih pripravile kulturno-informativne prireditve o koroških Slovencih. Z ogor-

čenjem pa so udeleženci ugotovili, da kljub obljubam bivšega prosvetnega ministra, zvezna vlada doslej ni skrbelo za akcijo o predstavitvi koroških Slovencev v avstrijskem prostoru in zato ni sprostila niti šilinga.

Prav tako pomembna kot podpora manjšinam pa je tudi podpora vsem tistim kulturnim iniciativam v Avstriji, ki se upirajo utesnjevalnim plotovom kuturnega ustvarjanja v smislu politične hegemonije in se zavzemajo za svobodo v kulturnem delu. Ta načelna orientacija ARGE Region Kultur dopušča, da je odprta za vse demokratične kulturne tokove v deželi in da se zavzema za novo kulturno zavest avstrijskega prebivalstva. To pa predvsem v tistih krajih, kjer ni kulturnega ustvarjanja.

Na občnem zboru sta sodelovala tudi predstavnika obeh slovenskih osrednjih kulturnih organizacij. Tajnik SPZ Janko Malle je bil izvoljen za podpredsednika, Herbert Seher pa za tajnika ARGE Region Kultur.

Univerza:

Simpozij – avstrijska književnost in prva svetovna vojna

Inštitut za germanistiko na celovski univerzi ta teden prireja simpozij „Avstrijska literatura in prva svetovna vojna“. Tako od ponedeljka dalje znani strokovnjaki razpravljajo o literarnih osebnostih, ki so v tem času pisale svoja literarna dela, v katerih obravnavajo to zgodovinsko obdobje, zlasti v prostoru Alpe-Jadran. Med referenti, ki prihajajo iz raznih evropskih mest, so Franz

Schuh (Dunaj), Fritz Fellner (Salzburg), Gerald Spieg (Pariz), Marian Bobinac (Zagreb) in Drago Druškovič (Ljubljana).

Danes bodo med drugim na sporedu (od 9. do 12.30 ure) predavanja o partialnem sistemu in totaliteti. (Peter V. Zima), vojna in povojna germanistika (Sebastian Meissl); popoldne pa bo na sporedu predavanje **Draga Druškoviča** iz Ljubljane (po 14. uri), ki bo razpravjal o srečanju na meji oz. avstrijski in slovenski literaturi ob koncu vojne. Referent se bo ukvarjal z deli Prežih, Kagyja in Perkoniga. Med popoldanskimi referenti je tudi Hans-Jörg Waldner, ki bo govoril o zavezništvu s posebnim ozirom na problematiko Južne Tirolske.

Jutri, v soboto, 11. aprila bodo predavanja samo dopoldan (od 9. do 12.30 ure), tedaj bo referiral tudi Zoran Konstatinovič (Innsbruck), in sicer o avstrijsko-srbskem odnosu v nemški literaturi do prve svetovne vojne.

Razstava

Rudi Benetik spet razstavlja. Nocoj, ob 19.30 uri, bo v razstavnih prostorih „Schwarz-Weiss“ v Velikovecu, Münzgasse, otvoritev razstave novih likovnih stvaritev, s katerimi umetnik pod naslovom „zoti“ stopa v javnost. Gre za dela v mešani tehniki, pri katerih Benetik odpira nove dimenzije svojega umetniškega sveta. Razstava je odprta do 30. maja 1987, od ponedeljka do sobote, od 17. do 1.00 ure.

Portoroška nagrada za novelo

Rudi Šeligo:

„Hleb“

Na smrt utrujen, z žgočo bolečino v sklepih, z bolečino v obtoku telesa, ki je zdaj po združitvi butnila gor v sence, da so zapokali šivi – takšnega ga je nevidna, peklenska in nepopustljiva sila potegnila v brezlično senco za leseno stojnico, iz katere se je mastno, po prazničnem cvrtju dišeče kadilo, da se je opotekel. Tam zadaj na blatni in položni strmini ga je čakala drhtljiva gmeta sveta, topotajoča množica, odeta v nočno vlažne krpe, zevajoča, tuleča in v neskončnost molčeča množica zmeraj in povsod zavrženih, rjoveča po temnem čudežu ranljive reke življenja besneča od besnila lastnih zločinov in nepremagljive razdalje med lastnim blatom in svetlobo zvezdnega in sončnega neba. Zgrabil ga je trdoživ, spolzki, praresnični svet, katerega zublji so ga v hipu potegnili v trobljo svojega vrtinca in ga mlinčili, kot da je bilo treba tako težko doseženo združitev potrditi, učrvstiti.

Veliko pozneje, že v globoki noči, je mesečina tenko in prosojno padala skozi razgrnjeno okno hotelske sobe na negibno telo, položeno po širini razkošne postelje. Potem se je še ena svetloba, medlejša in razpršena, usula nanj, da so zabobneli škornji tam od vrat k mali mizici in da je glas rekel: Vstani, vrnil si se!

Izmučen, zdelan od združitev, en sam in enoten, se je v istem hipu – kot

da mu je spomin vrgel v uho podoben klic iz nedavne davnine – opotekel tja k mizi in brez obotavljanja sedel nočnemu obiskovalcu nasproti. Suhi, razredčeni prameni las slamnato sive barve so mu zaviseli čez globoko vrte, umikajoče se modro sive oči do jekleno nikljanega zabovja. Ker je razpršena svetloba padala navzdol s stropnega lestence, so tanke štrence po obrazu metale sence pajčevine, ki so temnile sicer belo brazgotino, potekajoče nad zgornjo pepelnato ustnico vse do modrikaste sence leve ličnice. Ta, ki je prišel, mu je še enkrat rekel, da se je vrnil. In kot da je zdelani mož moral za naprej in do konca razmisliti vsa vprašanja, ki bodo prišla, in vsa vprašanja, ki jih bo mogoče sam zastavil, je porabil veliko razpoložljivega časa, preden je sploh kaj odvrnil. Potem in pozneje ni bilo nobenih postankov, nobenega oklevanja več.

– Odslužil si. – Odslužil kaj? – Odsedel kazen, spokoril, odslužil zablode. Po tej strani, ti nimamo kaj dodati. – Potegnili ste me ven. Čeprav so se mi leta iztekla, bi moral po pravilu, ki tam velja, še ostati, sicer zunaj kroga, vendarle Tam, brez pravice selitve... Zdj pa sem tu. Čemu? – Bil si naš človek, pred mnogimi leti... Skupaj smo... In zdaj moramo nekako poskrbeti zate... Uresničene so, nekoč tudi tvoje

O gledališki zaljubljenosti

Igralci SPD „Zarja“ uprizorili Shakespearovo komedijo Sen kresne noči

Kaj se zgodi, ko zaljubljenost ubira svoja pota in se noče ukloniti očetovi patriarhalni volji, ko se ljubimca zmenita za sestanek zunaj mesta v gozdu,

svojem bistvu. Saj: „Najboljše v tej stroki so zgolj sence, in najslabše ni slabše, če domišljija spopolni.“ Igralska skupina iz Železne Kaple je

Prizor iz komedije „Sen kresne noči“

kjer se dogajajo čudežne stvari, kjer nevidni vilinski tvori, palčki in gnomi znova začarajo človeka? Kaj,

zahtevnemu tekstu pripomogla do uspele odrske uprizoritve. Poldej Zunder je gledališki delavec, ki skuša

Igralci SPD „Zarja“ na uspešni premieri

ko zaljubljenost zahteva svoj prav in sledi izbrancu kljub njegovi nejevolji, ko sta v ljubezenskem sporu celo vilinska kralj in kraljica in kaj če moraš ljubiti, pa četudi je ljubljeno bitje osel? Kaj se zgodi, kadar vadi skupina igralskih amaterjev, rokodelcev klasično tragedijo v začaranem gozdu? Kaj je resnica, kaj gledališče in kaj so sanje?

Kaj se zgodi, ko igra igralska skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple Shakesperov „Sen kresne noči“ pod vodstvom režiserja-amaterja Poldeja Zundra? Gledališka predstava se spremeni v praznik gledališča in fantazije.

Tako, kot ima vsak gledališki poznavalec pomisleke, kadar ljudski odri igrajo Shakespeara, tako se ob tej predstavi pomisleki polagoma izgubijo. In če Shakespeare pravi: česar uboga uslužnost ne doseže, oceni plemenit obzir po zmožnosti, ne po zaslugi“, potem v bistvu zagovarja njegova drama amatersko gledališče, ki je najbolj teatralno že po

kar se da profesionalno opraviti svoj posel. Predstava je potekala brezhibno, brez pešanja spomina in nerodnih

prihodov in odhodov, brez nepremišljenega stopicanja po odru, menjave scen so bile disciplinirane in tekoče, kostumi, maske, odrska oprema, tehnika in koreografija so poskrbeli za odrsko estetiko, ki sodi med najboljše, kar smo jih doslej zmogli na Koroškem.

Seveda so igralci in igralka amaterji, tako bi na primer ljubezenski prizori bili lahko bolj mladostniško razgibani, iskriivi, mirni in resni. Za amaterja pa pomenita umirjenost in uglednost na odru napredek, saj je to velik korak naprej od brezveznega pohajanja po prizorišču in od mučnega opletanja z rokami. Z discipliniranim in ambicioznim odstopanjem od navadnega ljudskega igranja so ustvarili potreben igralski razmik, ki jim je omogočal, da so v drami igrali sami sebe, ljubiteljski oder rokodelcev in njihova gledališka pričakovanja. Ti prizori so izredno komični in izpovedni predvsem za gledališče, kakršno je slovensko na Koroškem.

Publika je intenzivno sodelovala in morda vsem pričakovanjem posameznih društvenih funkcionarjev navkljub sledila igri, jo dojemala. Naj se predsedniki društev ne bojijo za svoje ovce, ki baje tako zahtevnim tekstom ne sledijo, naj nikakor ne mislijo, da so Slovenci že apriori nezahtevni. Prav zaradi zahtevnosti je ta kapelska gledališka avantura uspela.

Je treba na koncu še dodati, da gre pohvala vsem, ki so pri tej postavitvi kakorkoli sodelovali? Mislim, da je dovolj rečeno, če vabim slovensko publiko naj si to predstavo ogleda in se po svoji in resno spoprime z njo, saj je že po svoji naravi spodbudna, tako za veselje, fantazijo, smeh, ljubezen, kritiko in seveda za užitek.

Maja Haderlap

Osebe

Tezej, vojvoda atenski BRANKO KOROTAJ; Egej, Hermijin oče PEPI NOVAK; Lisander, zaljubljen v Hermijo ANDI OŠINA; Demetrij, zaljubljen v Hermijo FRANCI SADOŠEK; Filostrat, voditelj zabav pri Tezeju FRANCI ORAŽE; Dunja, tesar FRANCI LIPUŠ; Smuk, mizar ŠTEFI PAULIČ; Klobčič, tkalec PEPI ORAŽE; Pisk, mehokrp ALBERT ROZMAN; Mosan, kotlar CIRIL ORAŽE; Trlica, krojač MANFRED WRULICH; Hipolitika, kraljica amazonska BREDA ŽUPANC; Hermija, zaljubljena v Lisandra KAROLINA BLAJS; Helena, zaljubljena v Demetrija MARI DOVJAK; Oberon, vilinski kralj MIHI PASTERK; Titanija, vilinska kraljica GABRIJELA NOVAK; Spak, tudi Robin Dobrodrug MIHI KOROTAJ; palček KRISTA ORAŽE; Grašek URŠE KEŽAR; Pajčevina ROZANA ŽUPANC; Veša IRMI BOLTERLE; Gorčica MALI PETEK; Palčki: ASTRID OJSTER, MARTINA GRUBELNIK, RENATA NIKOLIČ, IZABELA LAMPRECHT, ALEKSANDRA LAMPRECHT, ANGELIKA DRUMNIK, ANEMARI PREŠERN, SANDRA KOPASIČ.

Šepetalka: MONIKA ORAŽE, luč: TOMI OŠINA; plesi: TANJA ZGONC; scena: SAŠA KUMP; režija: POLDE ZUNDER.

sanje... Dovolj moči imamo, da pokažemo človeško srce tudi za takšne... – Bila je pomota, bil sem žrtev zmot... – Člen F 58, kontrarevolucionarna trockistična dejavnost, se ne moti! Svet ljudskih komisarjev ne živi od zmot! Bratska partija, vodnica naprednega človeštva, se je morala braniti pred krvavimi kremplji mračne zarote svetovne kontrarevolucije... A bil si naš, zdaj lahko vprašaš, kajti oboje je zapadlo preteklosti! – Kje je...? – Tvoja žena se je vrnila še pred viharjem. Poštena. Vključila se je v naše vrste že na začetku... Mogoče je, da te ne čaka, a lahko poskusimo. – Metod? – Padel ob preboju fronte tik pred zmagom. – Vasjaklepar? – Najin mladostni tovariš?... Ha... Najin vzor!... Izdajalec, tvor v živih prsih revolucije! – Torej tudi tu zmot. Najina, naša... Vihra? – Izginila tam nekje, kjer si bil ti. – Spet zmot. – Ne, Tam, kot veš, ni pomot, veliko tvojih je končalo na zavrženih tirih kot ti, nič manj nas ni, ki smo ostali na liniji. Veliko boš še zvedel o naši stvarnosti, a zdaj pustiva to, čas teče. Prišel sem, da se pogovoriva in da poskrbim zate. Začasno bo ta hip tvoj dom, dobili ti bomo nekakšno zaposlitev... Še prej bi te prosil, ne toliko v znak hvaležnosti, da si zdaj vendarle med svojimi, kot bolj v znak formalne potrditve, da je bilo tisto tvoje početje samo nekakšna začasna zabloda... razumeš... prosil bi te torej, da nam čim bolj podrobno opišeš svoja današnja doživljanja, svoj prvi stik z našo stvarnostjo, ki je bil gotovo pomemben, mogoče presunljiv, mar ne?

Stara, pepelnata bela brazgotina na ugaslem obrazu moža je zdaj vzcvetela, črna senca, ki so jo nanjo metale štrne las, se je v hipu posušila, oblila jo je kri, za katero se je zdelo, da prebiva samo še v skritem srcu življenja: – Tam, Tam sem iz dneva v dan... iz ure v uro do ubijalskih podrobnosti opisati zmeraj isto biografijo, ponavljal zmeraj iste misli... A tu, zdaj tu... spet... Znova? Spet in spet?... Vzpel se je, lasje so kot nekoč pred mnogimi leti zavihrali: – Ne. Če sem tu, če ste že tako naredili... S tabo in drugimi tovariši hočem razčistiti strahoto zmot!... Bili smo eno!

– Bili smo eno, res. A ti si kriv, in če si bil kriv tam, si tudi za nas!... Tako torej?... Zdjaj je vstal izza mize tudi mož v usnjenem plašču, ga sunil s sebe, da so se zableščale epotele visoke častniške stopnje in pričel zmeraj bolj naglo in hlastno meriti sobo od okna do vrat.

– Namesto da bi pokazal vsaj hvaležnost za naše napore, če že kesanja ne premoreš, namesto hvaležnosti, da boš dihal zrak svobode, vzneseno pil viharno plapolanje zastav obletnice – kaj, kaj ti narediš?... Ni ti dovolj, da se potopiš v tok prebujene množice, da bi pogreznem vanjo pričakal jutrišnji praznik, sveto obletnico, temveč iščeš, cepiš, čakaš na preži! Kot stekla žival blodiš zgubljen v slavu in dišavah rož, ne da bi se te dotaknile! Kot pijavka lepiš oči na vse mračno in sivo, brskaš za iztrganimi podobami, ki bi utegnile oblatiti, prergisti mogočni svet enovite navdu-

šene množice!... Dokler, vendarle! ... tvoje pohlepne oči ne odkrijejo na zaprtem kamionu belega napisu HLEB! In ko ga odkriješ, namesto da bi poskušal razumeti, da ljuljika raste tudi na božji njivi, da smo tu in Tam izpostavljeni ranljivi občutljivosti mlade revolucije, ki jo nazirajo tako Tam kot tu kontriki, lakajji svetovnega imperializma, v tebi spet zavre heretična, individualistična žerjavica v drobovju, da se navdušeno pretresen nad svojim odkritjem poženeš v vrtinec peklenskih sil, v nasprotno, sovražno slavje mračnih prikazni, na glavo se vržeš v hudičevske obrede onih, ki ne bodo nikoli priznali poraza. Šele zdaj zadoščen, šele zdaj odlakotjen, posvinjan z blatom zavrženih, zadahaš preteklo radost vrnitve!... Tebi ni do svobode, ti hrepeniš po razkritju njene laži! Res, nisi se spremenil, devet let prevzgoje je bilo zaman!... Ko si uzrl vozilo, ki ga res tudi pri nas uporabljamo v podobne namene, si z divjo slastjo v zgorelih očeh prestopil mejo med razsvetljenimi avenijami zastav in transparentov in mrakom blatnega klanca, ki se spušča k bregu reke. V blatu, ki drsi v valove pogubne reke, si videl majhne ognje, redko posejane stojnice, kot ostanke veselja tam zgoraj. A ognjeni zublji tu niso metali svetlobe v gruče zavrženih, samo tleli so, da so bile sence še bolj nepredirne... Postal si lačen. (Nič čudnega, saj se hrane dotlejši dotaknil nisi – še celo hrano, ki smo ti jo nudili vse od prestopa meje sem, si odklanjal!)

(se nadaljuje)

Vigredni koncert v Bilčovsu

Moški zbor (zgoraj) in otroška skupina (spodaj).

Seminar Kluba slovenskih občinskih odbornikov

Po dolgem času je Klub slovenskih občinskih odbornikov (KSOO) priredil spet šolanje. Odborniki so se ukvarjali z naslednjimi temami: a) pregled vseh pravic, ki jih ima občinski odbornik; b) ura vpraševanja (Fragestunde); c) pravica uporabe slovenščine v občinskem predstojništvu, občinskem odboru ter na uradih.

Šolanje (za Podjunčane je bilo v soboto, 21. 3. v Jueni, za Rožane in Ziljane pa v soboto, 28. marca pri Karglju v Bačah) je bilo v vsakem oziru uspešno, tako glede udeležbe kot kvalitete. Sodelovalo je skoraj 50 odbornikov in namestnikov, zastopane so bile vse frakcije (razen Škocijana, Djekš, Šmarjete v R., Bistrice v R., Škofič in Hodiš), razprave so bile živahne ter zanimive, predavanja pa izvrstna. Za to je v prvi vrsti poskrbel dvorni svetnik dr. Pavle Apovnik, za kar se mu na tem mestu iskreno zahvaljujemo. Prav tako pa velja naša posebna zahvala dr. Franciju Zwitterju st. in državnemu tožilcu dr. Mirku Boročniku za izkazano pripravljenost in sodelovanje pri seminarju KSOO.

Že na teh dveh vigrednih seminarjih pa so naši odborniki sklenili, da se bodo najkasneje letos pozimi spet srečali na naslednjem šolanju. Prepričani smo, da se bodo tega udeležili tudi tisti, ki tokrat niso mogli priti v Bače ali v Jueno.

-Kuj-

Pesem združuje mlajše in starejše, to se je pokazalo preteklo soboto zvečer na vigrednem koncertu Slovenskega prosvetnega društva Bilka iz Bilčovsa: nastopili so otroci, mladina in odrasli. Tematsko so bile v središču pesmi, ki opevajo vigred, ljubezen in rojstvo. Pozdravnim besedam predsednika društva Tomija Gasserja je sledil zanimiv in pester spored, ki je nastopajočim in publiki dokazal, da se res splača ves trud za pevske in glasbene vaje.

Pod vodstvom Rezije Kolterjeve so otroci zapeli in predvajali pravljico, ki jo je brala Marija Weber. Hkrati je nastop najmlajših potrdil, kako otroci uživajo in se razvijajo s pesmijo in igro. Z zelo zahtevnimi pesmimi je navzoče presenetil mladinski zbor, ki ga vodi prof. Jožko Kovačič. Poleg slovenskih in dalmatinskih pesmi je bila na sporedu tudi angleška pesem iz muzikala „Jesus Christ Superstar“. Mladinski zbor je spremljal dober ansambel Stranje.

Vigredni spored sta sooblikovala moški zbor pod vodstvom mag. Mirka Lauseggerja in mešani zbor, ki ga vodi Jožko Boštjančič – oba sta imela izvrstno naštudirane pesmi. Vižar Šiman Kröpl pa je s svojim nastopom pomagal, da se domače viže ohranjajo od generacije do generacije.

Mladina je nastopila tudi z instrumenti. Monika Seher, ki obiskuje konservatorij v Celovcu, je zaigrala na klavirju, zaigrali pa so tudi učenci glasbene šole: Dunja Kropivnik, ki jo je na klavirju spremljala Katja Gasser, je igrala na klarinetu; v istem sestavu sta zaigrali Tevži Seher in sestra Monika.

Odmora v Bilčovsu niso napravili, rajši so po navodilih prof. Kovačiča zapeli skupno pesem. Za povezavo sporeda je poskrbel Christiana Kruschitz.

-a

Datum	Kraj	PRIREĐITVE	Prireditelj
Petek 10. 4. 20.00	Univerza Celovec	„SREDNJA AMERIKA IN MI“ – Slavnostni zaključek: sodelujejo: Ambasador Nikaragve Ivan Mejia-Solis; Heino Fischer in Janko Messner; skupina Nicos Jaritz & band (Latin Jazz)	Univerza Celovec, OIE in visokošolska zveza
Petek 10. 4. 11.00	javni studio ORF Celovec	KONCERT ZA VIOLINO IN KLAVIR Michael Grube (violina) iz ZRN, Igor Dekleva (piano) iz Slovenije Iz sporeda: Tartini, Schubert, Srebotnjak, Mihečič, Satasate idr.	Krščanska kulturna zveza
Petek 10. 4. 9.00	Katoliški dom prosvete Tinje	SKUPNO ALI DRUG PROTI DRUGEMU – podijska diskusija Sodelujejo: dr. Matevž Grilc (NSKS), dr. Marjan Sturm (ZSO), dr. Peter Ambrozy (SPÖ), Reinhilde Altersberger (ÖVP), Erich Silla (FPÖ). Diskusijo vodi: dr. Karl Hürten (katoliška prosveta Münster)	
Sobota 11. 4. 19.30	kulturni dom na Brnci	NENAVADEN DOGODEK (Carlo Goldoni) Režija: Slavica Kropivnik; scena: Janez Debevc; nastopajo domači igralci	Slovensko prosvetno društvo Dobrač na Brnci
Sob. in ned. 11. in 12. 4. 19.30	pri Miklavžu v Bilčovsu	VRAŽJI FANT (Michael Synge) igralna skupina SPD „Bilka“ v Bilčovsu režija: Pavel Zablatnik, scena in kostumi: Božin Kuzman	Slovensko prosvetno društvo Bilka
Sobota 11. 4. 20.00	Kulturni dom Danica v Šentprimozu	SEN KRESNE NOČI (W. Shakespeare) igralna skupina SPD Zarja iz Zelezne Kaple, režija: Polde Zunder	Slovensko prosvetno društvo Danica
Sreda 15. 4.	Titov dom na Ravnah	EVA SE BO RODILA ZUTRI (Luigi Candoni) igralna skupina dunajskih študentov, režija Rudi Vouk, mentor Franci Končan.	
Ponedeljek 20. 4. 19.30	farna dvorana v Šmihelu	SCAPINOVE ZVIJAČE (Moliere) igralna skupina KPD Šmihel, režija Micka Opetnik	
Nedelja 19. 4. 20.00	pri Kovaču na Obirskem	VELIKONOČNI PLES Igra „Trio Drava“	Slovenski športni klub Obir
Nedelja 19. 4. 20.00	pri Šoštartju v Globasnici	VELIKONOČNI PLES igra ansambel Gorenjci	Globaški puebi
Ponedeljek 20. 4. 20.00	farna dvorana v Žvabeku	KONCERT Nastopajo: Oktet Suha, otroški zbor Žvabek, pevsko-instrumentalna skupina Žvabek, učenci Glasbene šole iz Suhe in Žvabeka, ansambel blokflavt	Katoliško prosvetno društvo „Drava“ v Žvabeku
Ponedeljek 20. 4. 19.30	Kulturni dom v Ločah	SLAVNOSTNA PRIREĐITVA 10 let Tamburaški ansambel Loče (sodelujejo: Dorfgemeinschaft Latschach, Gemischter Chor Ledentzen, Tamburaški ansambel Loče, Moški zbor SPD „Jepa-Baško jezero“) Po koncertu ples, igra Planinski sekstet	Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero“
Sreda 22. 4. 19.30	Modestov dom Celovec	GLASBENI RECITAL izvaja: Slavko Goričar ob klavirski spremljavi prof. Vlasta Doležal-Rusa	KKZ, Modestov dom, Glasbena šola
Četrtek 23. 4. 20.00	Slomškov dom Celovec	SLOWENISCHE ELEMENTE IM KÄRNTNER DEUTSCH univ. prof. dr. Gerhard Neweklowksy	Koroška dijaška zveza
Petek 24. 4. 19.00	avla slovenske gimnazije	NENAVADEN DOGODEK (Carlo Goldoni) Režija: Slavica Kropivnik, scena Janez Debevc; nastopajo igralci SPD Dobrač v Brnci	Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu
Nedelja 26. 4. 14.30	ljudska šola v Kotmari vasi	ISTRANOVA – ljudska glasba iz Istre	Slovensko prosvetno društvo Gorjanci
Nedelja 26. 4. 14.30	Kulturni dom na Brnci	SREČANJE MLADINSKIH ZBOROV – koncert pesmi narodov – Nastopajo: otroške in mladinske skupine iz Celovca, Podjurne, Roža Gur in Zilje. Pokroviteljstvo: ministrica dr. Hilde Hawlicek, poslanec v državni zbor Karel Smolle	Krščanska kulturna zveza v Celovcu, SPD Dobrač na Brnci

RAZSTAVE

do 12. 4.	Mestno gledališče Celovec	AKVARELI IN GVAŠI ZORKE L.-WEISS	Mestno gledališče Celovec in Umetnostno društvo za Koroško
	Tinje	RAZSTAVA DEL WALTERJA KROBATHA (slike – grafike)	Katoliški dom prosvete Tinje
	Kulturna taberna Pri Joklnu	RAZSTAVA OTROŠKIH RISS	Kulturno društvo Pri Joklnu, Celovec

Posnetek iz razstave otroških risb

Izleti

Zveza koroških partizanov sporoča, da je za izlet v Beograd, ki bo v soboto, dne 16. maja, prostih še nekaj mest. Interesenti naj se javijo najkasneje do 20. aprila pri Zvezi koroških partizanov ali pri ZSO, tov. Milki Kokot.

Zveza koroških partizanov

Club tre popoli vabi na kulturno potovanje po Sloveniji: sobota, 25. 4., in nedeljo, 26. 4. 1987. (Proga: Celovec – Celje – Ptuj – Rogaška Slatina – Krško – Pleterski samostan – Novo mesto – Dolenjske toplice – Ljubljana – Celovec) Prijave sprejema: dr. Artur Roßbacher, Hauptplatz 7/1, 9170 Borovlje.

Jugoslovanski pregled dosežkov na področju gozdarstva in kmetijstva

KRANJSKI SEJEM

26. MEDNARODNI SEJEM GOZDARSTVA IN KMETIJSTVA

KRANJ, 10. - 20. 4. '87

VSE KAR VIDITE, LAHKO KUPITE!

Mednarodni posvet o zaščitnih sredstvih in ukrepih zoper škodo po divjadi

KROMPIR '87 – 14. 4. 1987
– posvetovanje o krompirju, ki ga vodijo vrhunski strokovnjaki na tem področju: od semena do uporabe

Informacija o odstrelu visoke in male divjadi – 17. 4. 1987
od 11. do 13. ure – pregled celotne jugoslovanske ponudbe

Zanimivi in ugodni nakupi: usnja, konfekcije, lesenih izdelkov. Velika izbira sirov in vin.

Sejem je odprt vsak dan od 09. do 19. ure. Vstopnina je 20 Ašil.

Rojaki s Koroške – nasvidenje na sejmu v Kranju

26. mednarodni sejem gozdarstva in kmetijstva Kranj, 10. - 20. 4. 87

Sejem gozdarstva in kmetijstva v Kranju vključuje tudi področja prehrane, orodjarstva in lovstva ter pomeni v osnovi pregled jugoslovanskih dosežkov na tem področju.

Za obiskovalce s Koroške – lovce je še posebej zanimiv informativni dan 17. aprila, ko se bo možno seznaniti s kompletno jugoslovansko ponudbo odstrela v letu 1987 (srnjad, jelen, medved, divja svinja, gams, fazan, ...) – informacije o ceni, terminih in ostalih pogojih.

Ugodni drobni nakupi so vedno zanimivi – galanterija, usnje, konfekcija, preharna, ... – vsekakor pa je celotni sejmski sprehod zanimiv, sproščen, pa tudi poceni.

Na 10.000 m² pokritih površin in 10.000 m² zunanjih površin se poleg razstavljalcev iz Jugoslavije, predstavljajo tudi razstavljalci iz Avstrije, Italije, Nemčije, Amerike, Švedske, Danske, Japonske, Belgije, Češke, ki bodo poskrbeli tudi za pestro ponudbo.

OBIŠČITE SEJEM V KRANJU!

„Kontaktna leča 87“ našla široko odmevnost

„Kontaktna leča 87“ je brez dvoma uspela. Kljub številnim prireditvam, ki so za organizatorje tudi veliko tveganje, je bil obisk izredno dober, s tem pa tudi dosežen cilj – vzpostaviti kontakte med dijaško mladino obeh narodnosti v deželi. Prireditve so bile zelo različne, za vsak okus nekaj, predvsem pa na visoki ravni. Kot znano, so spored oblikovali dijaki sami, k sodelovanju pa so pridobili tudi znane pesnike in pisatelje, instrumentaliste in glasbene ansamble.

Povsem upravičeno je, da so prireditvi dali podnaslov „Kulturni festival“. Razumljivo je tudi, da so bile najbolj obiskane prireditve: srečanje s Turrinjem, nastop Brujev in ansamblov s satiričnim programom. Razveseljivo pa je, da so bili tudi mladi pisci deležni dobrega odziva. Teden, ko je v prostorih slovenske gimnazije potekala „Kontaktna leča 87“, je tam povzročil pravcato vrvenje, saj so obiskovalci poleg prireditve imeli tudi možnost sproščenega pogovora, ogleda razstav, sodelova-

nja pri raznih družabnih igrah in s tem navezovanja prijateljskih stikov. Glavni namen prireditve pa je bil odpraviti medsebojne predsodke in tako prispevati k boljšemu razumevanju mladine pripadnikov obeh narodnosti v deželi. Je to uspelo? Odgovor na to bo dal čas. Slišali pa smo kritično pripombo, da bi se naši dijaki tozadevno vključili lahko še bolj tvor-

no. Na zgornjih posnetkih (z leve proti desni) je nekaj utrinkov z nastopov „Kontaktne leče 87“. Pesnik **Aleš Debeljak** in **Cvetka Lupiš** sta brala impresivno liriko, **Birgit Petutschnig** in **Andris Wieser** sta pokazala svoje sposobnosti igranja na prečni flavti, **Alfred Kolleritsch** je bral iz svojega novejšega romana, **Jani Oswald** pa je navdušil s svojo satirično in predvsem posrečeno interpretirano poezijo. Zapisano velja seveda tudi za vse tiste, ki jih ne moremo posebej navajati, a so prav tako doprinesli k uspehu vsakega posameznega ali skupinskega nastopa. Vsi so pokazali, da

se da ustvariti odlično vzdušje, da dvojezičnost ni ovira za navezovanje stikov ali vzrok nacionalne mržnje, ampak obratno.

Zaključek letošnje „Kontaktne leče“ je oblikovala gradiščansko-hrvaška rock-skupina „Bruji“, (slika desno spodaj). Številno publiko je tokrat navdušila z novim sporedom, ki je bil nov le glede na nove komade, po vsebini pa „star“, čeprav nikakor ne preživeti. „Bruji“ se tudi v novem sporedu ukvarjajo z manjšinskim vprašanjem, s splošno-družbenimi pogoji in z zapostavljanjem delovnih ljudi v avstrijski politiki – pa tudi v mednarodnem merilu. Vsekakor je bil skoraj dveurni koncert „Brujev“ eden izmed viškov „Kontaktne leče“. Ves teden je celovskim gimnazijcem organizacijsko in vsebinsko zelo lepo uspel. S tem je „Kontaktna leča“ veliko pridobila na ugledu.

Lahko se res veselimo napovedi letošnjih organizatorjev, da se bodo že v teh dneh sestali in začeli pripravljati „Kontaktno lečo 88“.

Zaključek 12. globaškega kulturnega tedna: Srečanje moških pevskih zborov Podjune

S srečanjem moških pevskih zborov iz Podjune so preteklo nedeljo pri Šoštariju v Globasnici zaključili 12. kulturni teden, ki ga vsako leto prireja tamošnje Kulturno prosvetno društvo. S tem so tudi sklenili niz prireditvev, ki je obsegal vse zvrsti kulture – od igre, petja, literature do izobraževanja.

Koncert moških zborov je privabil številne ljubitelje slovenske umetne in narodne pesmi. Nastopili so MoPZ „Foltej Hartman“, „Vinko Poljanec“, „F. Leder Lesičjak“ (na našem posnetku), Šentlipški kvartet in Globaški puebi.

Svatne pri Področci

Pred nedavnim je obhajal svoj 50. življenjski jubilej velik prijatelj gora in narave Ludvik Lesjak pd. Temp iz Svaten pri Področci. Naš jubilar je po poklicu mojster pivovar v znani pivovarni „Villacher Bier“ v Beljaku. Kljub obilnemu delu na majhni kmetiji, ki ga opravlja po „šitu“ in na dopustih, pa svoj pičlo odmerjeni prosti čas posveča svojim ljubljenim goram in planinski organizaciji Slovenskemu planinskemu društvu Celovec. Posebne zasluge ima za planinsko postojanko „Koča nad Arihovo pečjo“ na Bleščeči, katero je leta vzorno upravljal in ji tako pripomogel, da danes uživa vsesplošno priznanje kot dom srečanja in dobre volje. Kot že omenjeno je naš jubilar navdušen planinec. To je med drugim tudi dokazal, ko je v pičlih dveh letih prehodil znano mednarodno planinsko pot, imenovano „pot prijateljstva“ (po 10 vrhov v Furlaniji-Juljski krajini, na Koroškem in v Sloveniji, skupno torej 30 vrhov) in za to prejel posebno priznanje. Nehote se vprašamo, od kod Ludviku ta prizadevnost za planinstvo. Na to vprašanje ni težko najti odgovora – naš jubilar namreč izhaja iz znanega rodu Grafenauerjev na Zilji, med katerimi je bil deželni in državni poslanec Franc Grafenauer ustanovitelj slovenske planinske organizacije na Koroškem.

Ob njegovem prazniku je bil naš jubilar deležen številnih čestitk, tako v pivo-

varni pri svojih kolegh, kot doma pri številnih prijateljih, med katerimi so ga še posebno počastili naši planinci – bivši predsednik SPD Celovec Lubo Urbajs, nekdanji upravnik koč na Bleščeči Toči Koren z ženo Marico ter Močnikov Mihej – in mu izročili darilo. Bil je izredno prijeten večer, v okviru katerega je jubilar tudi predstavil lepe barvne diapozitive s svojih gorskih podvigov in gratulane pogostil z izredno okusno jedajo in pijačo. Kot smo zvedeli od naših planincev voščivcev, jim bo ta večer ostal v nepozabnem spominu.

Ludviku Lesjaku ob njegovem prazniku iskreno čestitamo z najboljšimi željami. Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika.

Občni zbor Kluba prijateljev lova

Minulo nedeljo je bil v Celovcu redni občni zbor Kluba prijateljev lova. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Mirko Kumer z Blata pri Pliberku, njegovi namestniki pa so Tomaž Mikl (Svatne), Benno Kraut (Dobrla vas), in Flori Kordež (Podgrad). Tajniške posle bo nadalje opravljal Mirko Kelih, njegov namestnik je Julij Iskra. Blagajničarka je Marica Pradetto, njen namestnik pa dr. Valentin Kaki. V odboru so še Janko Oizl, Tomaž Ogris, Franci Pasterk, Tonči Haderlap, Flori Smrtnik ml., Franc Truppe in Kristl Dovjak.

Več o občnem zboru bomo poročali prihodnjič.

Dr. Franc Wutti od 13. 4. do 17. 4. 1987 zaradi dopusta ne ordinira!

Uredništvo

Popravek

V našem članku „Koroška literarna pomlad“ smo avtorja Johanesa Strutza pripisali nemški narodnosti, kar pa ne drži, saj je slednji pripadnik slovenske. Za napako se mu opravičujemo, bralce pa prosimo, da naš popravek vzamemo na znanje.

Uredništvo

Emil Cesar

O Klinarjevem Mrtvem bataljonu prvi pesniški zbirki, nastali na Koroškem

Zato je bil – kot drugi v tem času – pripravljen na lastno žrtvovanje, o čemer spregovori – tudi to je značilno za pesnika – v intimno izpovedni pesmi, namenjeni staršem, dekletu:

da bo lepo, zato je treba borbe,
za noč pregnati je potrebna luč,
a za svobodo je potrebna kri...

(Pismo dekletu)

Poetološko so taka spoznanja najčistejša, saj z izbranimi besedami komentirajo smrt, žrtvovanje bojevnikov. Kot se želi Kajuh v **Ljubezenskih** oddolžiti talcem s šopom nalomljenih češnjavih vej, tudi Klinar odkriva v aktu žrtvovanja globlji smisel. Vendar, ker je čas boja za svobodo že veliko bližji uresničitvi – Kajuhov cikel je nastal leta 1942 – išče ustrezne primere v živi, aktualni problematiki, v ponovni svobodi, zlomu fašizma in svobodnem življenju. Tako si razlaga zadnji nasmeh soborca s poslednjo mislijo, uprto

v naš maj,
kjer cvetijo rožni vrtili.

Kako globoko ga je zajel družbeni proces, odkrivamo tudi drugače: spomin na tragične boje Ziljske čete zasledimo v Klinarjevi poeziji večkrat. Ti dogodki so se tako vsadili vanj, da jih je pozneje do podrobnosti

Miha Klinar

Premik

Teško pogrezajo se v sneg koraki
in trudnost lije mrtvo nam z oči...
O dalje, dalje! – Vsakdo le molči...
Mi moramo naprej ob uri vsaki!

Koščena spremljevalka gre med
nami,
nenehoma nas spremlja na poteh...
Ozri samo po naših se grobeh! –
A dalje gremo z našimi željami...

Mi gremo dalje, mi se ne bojimo
ne zime mraza in ne bele smrti,
v daljavi nam cvetijo rožni vrtili...

Tja k njim nas žene strastno
hrepenenje
in preko smrti v novi čas hitimo
tja k našim ciljem, kjer žari
življenje...

in pogostno oživjal, tudi v pripovedovanju – Posebno mesto pripada sonevanju, kot da ga zahteva monumentalnost dogajanj; bil pa je še dijak, zato

se je včasih preočito zgledoval pri Prešernu. – Občutje in pomembnost misli zelo pogosto interpunkcijsko označil. Značilna je prav neracionalna uporaba ločil, kar kaže na močno lastno čustveno prizadetost. Najpogosteje so to tri pike, ponekod postavlja ob njih tudi klicaj ali vprašaj. Pesnika in njegovo hrepenenje razpoloženje pa predstavlja pestra in plastična podoba, izraz čistega umetniškega doživljanja.

Pritegne tudi omenjena krajevna in časovna podčrtanost, podana zaradi bogatega doživljanja, brez odvečne metaforike, pripovedno skrajno racionalno, kar je blizu poznejši dokumentarni spominski vojni pripovedi, uveljavljeni v povojnem času. S posebnostmi v opisu doseže neposrednost in dokumentarnost hkrati, zlasti še, ker rad prepleta realistično upodobitev pokrajine ali širšo in ožjo časovno označitev z lastnim doživljanjem dogodka, saj je bil sam predvsem borec. To pa daje njegovi izpovedi posebno vrednost. Navedimo zglede za tako dokumentarnost:

**Zarja med golim vejevjem
kakor tančica visi,
ilnata steza med drevjem
spolzka v dolino drži.**

(V pozni jeseni)

Ustrezno poetično vzdušje pa

najde tudi v povsem drugačnih trenutkih, v bojni akciji. Tudi tu se ne izneveri dvojnostni vlogi – boju in pesniškemu poslanstvu:

**Prilepljeni na zemljo po zasedah
ves dan ležimo... Jaz strmim v nebo,
kjer se pode oblaki v belih čredah,
a v mojem srcu je tako tesno.**

(Tesnoba)

(dalje v prihodnji številki)

Miha Klinar

Jesenska meditacija

Poslušam pesem, ki jo poje veter,
oči zamaknjene so v igro listja,
v dolini blodi moje hrepenenje
ob jezeru, kjer sanja v mraku kočja.

Umira sonce... Drava reže zemljo
kot nož krvavi v osamela polja...
Oj, tam med polji težka misel
roma!...

Kje blodiš zdaj, o moja zlata
dečva?...

O veter, poj nam, poj o novih
dnevih,
le trgaj z drevja stare vele liste,
v svobodo nas popelji hrepenenje!

Pomlad prišla bo zopet čez livade,
tedaj, o dečva, naj tvoj glas
zaslišim:
Oj, pridi dragi, saj le tebe čakam!...

Miha Klinar

Finale

Zdaj gozd molči in v snegu ni
sledov,
na jasi zameteni so grobovi,
le črni križi v sivi dan strmijo
in nemo govorijo v nove dni.

Samo zvečer, ko veter zaigra
otožno pesem v golih vejah drevja,
se zdi mi, da nekje sedijo v krogu
vsi – Tonče, Milan, Srečko, mrtvi
bataljon...

Sedijo in pojo svobode pesem
in zemlja jih posluša in sprejema
darove žrtev za velike dni

vstajenja in pomladi in življenja...
Z nočjo so se stopili črni križi,
a pesem orje srca in ljudi...

Manipulacije pri delovnem poročilu deželnega šolskega sveta?

V delovnem poročilu deželnega šolskega sveta za leto 1985/86 je v poročilu oddelka VII zapisano, da se starši šolarjev „neke šole“ pritožujejo nad ravnateljem. Menda daje prednost učencem, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku, tendenciozno oblikuje šolske prireditve, menda se izven šole ne obnaša „vzorno“ (?), ... itd. Učitelji te šole zavračajo take trditve, prizadeti ravnatelj sam pa je za to zvedel šele prek časopisa.

Prav v teh časopisnih objavah najdemo že vso politično razsežnost tega problema.

Gre za ljudsko šolo v Žitari vasi, za ravnatelja Franca Kukovico, posredno pa tudi za ugled vseh dvojezičnih učiteljev. To je te dni potrdila mlada ÖVP, katere predsednik Reinhold Lexer ocenjuje, da so „spremembe manjšinskega šolstva postale potrebne zaradi napačnega zadržanja posameznih učiteljev“. Kakšna goljufija in nesramnost! Stranke in njihovi zavezniki naknadno iščejo vzroke za spremembo dvojezičnega šolstva, krivdo pa – po novem – valijo na učitelje. „In Zukunft soll ein zweiter Lehrer an den Volksschulen für die gewünschte Ausgewogenheit sorgen“, pravi Lexer. Bodo dobili učitelji „kontrolnega učitelja“?

Zadevi ne bi bilo treba posvečati posebne pozornosti, če se ob prebiranju delovnega poročila Deželnega šolskega sveta ne bi pojavljala določena nesoglasja, nasprotujoče si izjave uradnikov. Še manj pa bi bilo potrebno javno razpravljati o tej zadevi, če bi Deželni šolski svet dal pojasnila in izvajal konsekvence, ker so v poročilih za javnost podtikavanja, ki si jih „navaden državljani“ ne bi smeli dovoliti.

Zakaj je to dovoljeno oblasti? Ker ji morda koristi? Ker lahko na ta način onemogoči določene kritike?

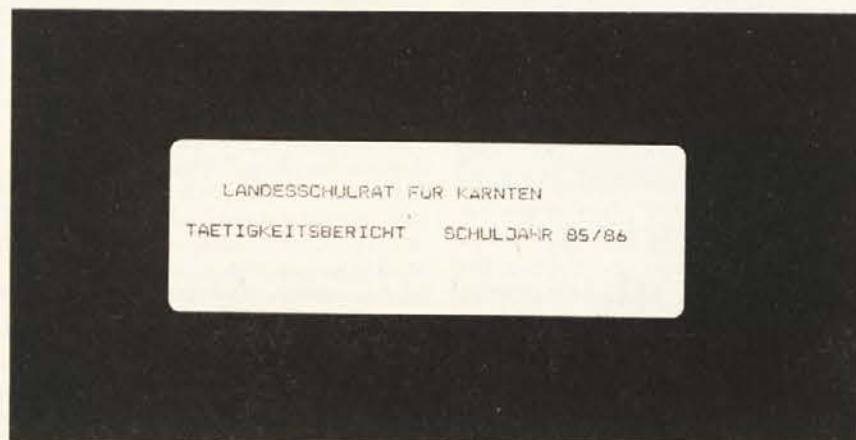
Toda pojavljajo se še druga vprašanja. Z taktike zamegljevanja v precej jasnih obrisih izstopa način – rekel bi lahko tudi sistem – kako vsi ohranijo čiste roke, medtem ko po nedolžnem obtoženi nastrada.

„Gestörter Schulalltag“

Vsebinska poročila Deželnega šolskega sveta se je v javnosti prvič pojavila 8. marca 1987. Glavni urednik „malega časopisa“ Heinz Stritzl je čutil potrebo prepisati nekaj stavkov iz tega poročila, da je lahko na koncu svojega komentarja zahteval konsekvence („... so muß nach langem, unverständlichem Zögern im Interesse der Kinder und im Sinne der Erziehungsberechtigten gehandelt werden.“)

Učitelji šole so mu v pismu bralcev (25. 3.) odgovorili in protestirali proti trditvi, da bi njihova šola bila „negativni primer“. Odločno so zavrnili, da neradi poučujejo enojezične šolarje in ugotovili, da so to neverjetna podtikavanja! V pismu sprašujejo, katere osebe spravljajo takšne neresnice v svet. Nato jim Stritzl zafrkljivo odgovarja, da je citiral iz poročila Deželnega šolskega sveta, in nadaljuje „Es sind also keine Unterstellungen, sondern es wird die Schulwirklichkeit geschildert“ (Torej niso podtikavanja,

nja, temveč je opisana le šolska resničnost). (Ali v uradnih poročilih ne more biti podtikavanje? Ured.) V razgovoru z okrajnim šolskim nadzornikom Franzem Wiegelejem smo hoteli imeti tudi pojasnilo, kako je z očitki šolskih nadzornikov žitrajši šoli.

Wiegele je tedaj dejal: „...s tem jaz nimam nič... to ni moje delo, jaz s tem nimam kaj opraviti.“ ... „Soavtor sem že, ampak ne za ta del. Tam piše, da je to oddelek 5, mi pa smo oddelek 7.“ Na vprašanje, zakaj ni branil omenjenega dvojezičnega učitelja, pa je Wiegele odgovoril: To je politična reč, to so reči, ki so izvenšolske...“

Nekaj dni po našem razgovoru z Wiegelejem, ki smo ga objavili v SV dne 27. marca t. l., učitelji žitrajške šole v pismu bralcev glavnemu uredniku „malega časopisa“ še enkrat

Poslužite se svoje pravice – prijavite v začetku maja vašega otroka k dvojezičnemu pouku

zagotavljajo, da so prej omenjeni očitki le podtikavanja in da se ne ujemajo s šolsko resničnostjo. V odgovor jim glavni urednik pove, da je uredništvo kot vsako leto od Deželnega šolskega sveta prejelo delovno poročilo. Nato pa še enkrat citira iz poročila, kjer piše, da ravnatelj procesira z vodilnimi politikami dežele in da uživa v javnosti „svobodo norcev“!

Glavni urednik „povzema“ stavke iz poročila, jih spretno razvršča, da nastane vtis kot bi bila vse to resnica, „češ, bilo je napisano v uradnem delovnem poročilu“!

„Gestörte Berichterstattung“

V javnosti se vedno bolj postavlja vprašanje, kdo je odgovoren, da take „ugotovitve“, ki služijo le političnim ciljem, pridejo v javnost. Zato smo tudi poslovodnega predsednika Deželnega šolskega sveta, Karla Kircherja vprašali, kdo je odgovoren za

ne prevzmeta odgovornosti za tisti del poročila, ki ugotavlja nekorektnost pouka v Žitari vasi. Nihče pa v javnosti tudi ne brani učiteljev, čeprav se pojavljajo novi očitki. Tiči za tem več?

Ko smo tudi mi prejšnji teden v uredništvu prejeli „Delovno poročilo Deželnega šolskega sveta za šolsko leto 85/86“, smo se šele zavedli, kaj je mislil nadzornik Wiegele, ko je dejal, da „tega dela“ on ni napisal.

V 7. poglavju, kjer je govora o manjšinskem šolstvu, najdemo pri „ugotovitvah šolskega nadzorstva“ na str. 161 vrinjen del, ki je napisan z drugim strojem (poleg tega je več nerednosti pri označevanju poglavij in podpoglavij, in videti je, da poročilo ni napisano kot celota, temveč so njegovi deli naknadno zlepljeni). V tem vrinjenem delu je govora o manjšinskem šolskem zakonu iz leta 1959, še posebej o tistih predpisih, ki govorijo o „pravici staršev“. Nato pa sledi poročilo o omenjeni šoli s celo vrsto očitkov, ki jih poročevalec enostavno povzema po „pritožbah staršev“. Očitki staršev so enostavno navedeni, nihče jih ni preveril, nihče prizadetim učiteljem ni dal možnosti, da se zagovarjajo. Povrh tega so vmes nesmiselne povezave kot npr.: „da pride v razredu“ med drugim do tega „da v izvenšolskih področjih nima zgledega zadržanja“!?!?

Iz vseh teh nerednosti in nevsklajenosti v delovnem poročilu Deželnega šolskega sveta lahko domnevamo, da o „šolski resničnosti v Žitari vasi“ niso poročali na seriozen način.

Odrpta ostajajo vsaj naslednja vprašanja:

- Zakaj nihče ne prevzame odgovornosti za omenjeni del poročila?
- Kaj imajo takšna tendenciozna poročila opraviti v uradnem poročilu, ki gre tudi v javnost? (Kaj pomenijo ugotovitve o procesu, ki je bil napovedan, a ga ni bilo? Kaj je z ravnateljevimi dejanji, ki so „na meji dovoljenega in nezakonitega“? Kaj je s „svobodo norcev“? Kaj je s „stalnim provokantnim nastopanjem v javnosti“?)
- Kako dolgo bodo odgovorni v Deželnem šolskem svetu še molčali?
- Kaj pravijo k ugotovitvam, da je ravnanje nekaterih učiteljev vzrok za predlagane spremembe dvojezičnega šolstva?

Vsa ta vprašanja moramo postaviti v javnost, kajti v ozadju se – izgleda – dogajajo stvari, ki jih šolska oblast tolerira, ki pa škodujejo ugledu dvojezičnega šolstva in dvojezičnih učiteljev. Prav gotovo pa s tem še naprej

onemogočajo tiste ljudi, ki skrbijo za enakopraven razvoj slovenskega jezika v deželi.

Ravnatelj Franca Kukovico smo vprašali ali je imel možnost zagovora pred Deželnim šolskim svetom, oz. pri šolskem nadzorstvu. Dejal je, da je za zadevo zvedel iz časopisov in da je zelo prizadet. Pismeno se je pritožil pri Deželnem šolskem svetu in Koroški deželni vladi, ker so šle takšne neutemeljene zadeve v javnost, ne da bi on imel možnosti zagovora.

Ker dejanje čuti kot žalitev časti, je zaprosil tudi za dovoljenje, da toži pisca tega poročila. Tega dovoljenja mu oddelek za šolstvo Koroške deželne vlade, do danes ni dal. Obrnil se je tudi na personalnega in sindikalnega zastopnika gospoda Würschla, ki pa tudi ni pripravljen hitro ukrepati v njegovo obrambo!

Šolske konference – popravek

Učiteljski zbor ljudske šole v Dobrli vasi nam je poslal pismo stališče k našemu članku „Je to koroška direktna demokracija“ (20. 3. 1987). Ugotavljajo, da šolska konferenca ni bila posvečena „koroškemu pedagoškemu modelu“, temveč drugemu tematskemu sklopu. Podpisani učiteljski zbor in ravnatelj v svojem pismu ugotavljajo, da „obrekovalni očitki proti izredno korektnemu ravnatelju gospodu Josefu Jesernigu ne držijo“. S tem je verjetno mišljen naš stavek, kjer pišemo, da „so ravnatelj v najlepših barvah orisali pedagoške in finančne prednosti „koroškega pedagoškega modela“. Če smo ravnatelju napravili krivico, se mu na tem mestu opravičujemo.

Se naprej pa ostane odprto, zakaj so šolske konference bile sklicane in izvedene med poukom, (kar ni dovoljeno), tako da je kateri izmed učencev imel tudi tiho zaposlitev.

Če pa iz drugih časopisov zvemo, da bi šolske konference morale dati predvsem odgovore na šolske poskuse v zvezi z vstopom v šolo in da ti nimajo kaj opraviti z uveljavljanjem „koroškega pedagoškega modela“, nas to še bolj veseli.

Vatikan in avstrijska cerkev

Če še velja svetopisemski izrek, da bog tiste, ki ga ljubi, kaznuje, potem morajo biti Avstriji, ali vsaj avstrijski katoličani, bogu oz. njegovemu zemeljskemu namestniku papežu Janezu Pavlu II. še prav posebno pri srcu. Drugače se namreč ne da razlagati vatikanske politike v zvezi z imenovanjem novih škofov za Avstrijo v zadnjem letu.

Medtem, ko je čreda avstrijskih vernikov na imenovanje Hermana Groerja za dunajskega nadškofa reagirala – različno po temperamentu – še z začudenjem, razočaranjem in zadržanim protestom, je imenovanje in posvetitev vojaškega pomožnega škofa že imelo za posledico val izstopov iz cerkve, predvsem iz vrst mladine. Vendar kaže, da mistik Groer ni izpolnil pričakovanih papeža, ker mu očitno manjkata volja in moč, da bi se aktivno zoperstavil avstrijski duhovščini in katoliškim laikom, ki zastopajo le nekoliko bolj liberalne tendence v verskem življenju kot si jih predstavlja poljski sveti oče. Zato mu daje papež zdaj ob stran dodatnega pomožnega škofa, od katerega pričakuje učinkovitost in zadostno radikalnost pri uveljavljanju zdaj spet modernih srednjeveških verskih načel. Iz mafiozne cerkvene organizacije Opus Dei si je izbral profesorja na regenburški teološki fakulteti Kurta Krenna, ki naj bi se kot pomožni škof na Dunaju posvetil zlasti tematskim krogom kulture, znanosti, umetnosti in filozofije, torej celotni družbeni nadgradnji, medtem ko bi bila Groerova dejavnost omejena na njegove

duhovne sposobnosti: na molitev in administracijo.

Val ogorčenja proti temu vatikanskemu načrtu je v katoliških krogih – tako klerikalnih kot tudi laičnih – dosegel enega izmed viškov v skupnem pismu sedemnajstih (!) od skupno dvajsetih dunajskih dekanov. Apelirali so na papeža, naj svojo odločitev še enkrat premisli; obenem pa so javno zagrozili, da se ne bodo udeležili intronizacije Krenna v Štefanovi katedrali. Tudi govornik avstrijske škofovske konference, solnograški nadškof Karl Berg, se je podobno izrazil.

Kljub temu izgleda, da se bo uveljavilo staro cerkveno načelo „Roma locuta, causa finita“ (= Rim – to se pravi papež – je spregovoril in pravda je končana) in da bo ta „meso postala“ karikatura srednjeveških protiverskih pamfletov, „posojilo iz škofijskega muzeja“, kakor se je izrazil znan dunajski kabaretist, dejansko merodajno (so)odločala v avstrijski cerkveni politiki prihodnjih let.

Univ. prof. Krenn, o katerem katoliška izvedenka za novejšo avstrijsko zgodovino trdi, da razen njegove habilitacije ne pozna nobenega znanstvenega dela izpod njegovega peresa, je z njemu lastno aroganco že izjavil, da kljub protestom avstrijskih katoličanov niti misli ne na prostovoljno resignacijo. Nasprotno: točno že ve, kaj se mora spremeniti v avstrijski cerkveni liniji – kajpada se je trebe vrniti k strogemu moralnemu življenju. Papež določa vest avstrijske katoliške črede, vse poskuse avstrijske

katoliške konference, da bi v Vatikanu premislili status ločenih zakonskih parov, ki so trenutno izključeni od prejetanja zakramentov, Kurt Krenn kratkoma zavrača s cinizmom brez primere: ločenci živijo v grehu.

Pokaži mi, s kom se družiš in povem ti, kdo si, pravi star pregovor. Med svoje najboljšje prijatelje šteje designirani pomožni škof Martina Hummerja. Martin Hummer je tisti čudaški tirolski dihur, ki noč in dan žre pornografske knjige in od sebe daje same fige, npr. s tem, da dan za dnem zaposluje državne tožilce in sodnike s svojimi prijavi in tožbami – proti pornografiji, ki jo voha v vsaki novejši knjigi, dram in sliki ter v vsakem novejšem filmu. To bi bila lahko osebna zadeva gospoda Hummerja, če se ne bi združil z raznimi desno-ekstremnimi skupinami, ki pod pretezo „zdrave narodne morale“ propagirajo nacistične npravne norme in hujskajo proti vsem pridobitvam liberalne zakonodaje iz prejšnjega desetletja.

Tega Martina Hummerja, ki je bil doslej v Avstriji deležen le milostnega posmeha, ker je bilo o njegovi povezanosti z desnoekstremnim taborom vse premalo govora, označuje bodoči pomožni škof Krenn ne le kot svojega najbližjega prijatelja, temveč kot človeka, „ki ima bistvene zasluge v tem, da je opozarjal na poštenost in moralo“. S tem pa daje hkrati cerkveni blagoslov ravnanju in mišljenju gospoda Hummerja in njegovih pristaev, da naprej vodijo svoje križarske vojne proti vsemu, kar se jim zdi nemoralno, naj bo to film Achternbuscha „Das Gespenst“, ali opera „Die Hochzeit Jesu“ (katere avtor je reakcionarni katoličan Gottfried von Einem), ali pa umetniški

ritual in happening slikarja Hermanna Nitscha, da omenimo le zadnje aktualne prisposode iz kulturnega življenja v Avstriji.

Če bodo v bodoče ljudje Hummerjevega kova definirali predstave o poštenosti in moralni, potem se rimski škof ne bo smel čuditi čedalje hujšemu upadanju ugleda katoliškega nauka v avstrijskem družbenem življenju. Da „ecclesia militans“ (= vojskujoča se cerkev) med Avstriji ni zaželena, je že dokazala zgodovina tridesetih let tega stoletja, ko je avstrijska cerkev pod vodstvom kardinala Innitzerja in prelata brez milosti Seipla popolnoma zapravila zaupanje avstrijskega delavstva in izobraženstva.

Življenjsko delo kardinala Königa, ki je po vojni vodil avstrijsko katoliško cerkev na pot sprave, je z imenovanjem Groerja za njegovega naslednika in Krenna za psa čuvaja avstrijske škofovske konference neposredno ogroženo. Vendar tega nesrečnega razvoja uradne cerkvene politike niso zakrivali avstrijski katoličani, temveč ga je sprožila vatikanska politika in njena nunciatura (katero v krogih avstrijskega klera danes imenujejo „denunciatura“) na Dunaju proti volji ne samo (državnih) izvenscerkvenih slojev, temveč predvsem proti volji večine avstrijske katoliške duhovščine in katoliških laikov.

Sveti oče iz Rima se ne bo smel čuditi, če bi pri napovedanem drugem obisku v Avstriji prihodnje leto s svojim profanim „papmobilom“ moral drveti po praznih cestah in maševati v napol praznih cerkvah. Tudi v cerkvenem pravu zapovedana poslušnost vernikov napram Sveti stolici ima namreč svoje meje.

Tri leta so minila...

(Poročilo predsednika Slovenske prosvetne zveze na občnem zboru dne 27. marca 1987)

Občni zbor kot najvišji organ neke organizacije terjaja **obračun** o stremljenjih, dejavnostih in uspehih njenih predstavnikov in sodelavcev. Vsak odbornik, tako seveda tudi predsednik, ki je prostovoljno prevzel določeno funkcijo, se odgovornosti ne sme in ne more izmakniti. Upravni odbor je tisti, ki upravlja in izvršuje delo zveze. V vsakem kolikor toliko dobro delujočem kolegiju pa so naloge porazdeljene.

Najlepše se seveda poročati na občnih zborih o **uspehih in napredkih**. Tudi v minulih poslovnih dobi je bilo delo Slovenske prosvetne zveze tako, da ni nikakršnega vzroka, v pretirani skromnosti postavljati luč pod zaslon. Več so prireditve, iniciativ in akcij bi mogli naštet, kjer je bila Slovenska prosvetna zveza kot pobudnik, soprireditelj ali nosilec posredno ali neposredno soudeležena. Seveda mika statistično navajanje prireditev, množičnih in majhnih, zahtevnih in preprostih, prosvetnih in zabavnih, resnih in veselih, uspešnih in spodletih. Mislim pa, da to ne bi bilo le dolgočasno (vsakdo ima tudi dostop

do statistike SPZ), temveč v določenem smislu tudi tvegano, kajti vsakdo, ki je s prireditvijo ali akcijo imel zares veliko dela, težaškega in nepoplačanega, bi z določeno upravičenostjo mogel pripomniti, češ, kaj se krasi s tujim perjem.

Slovenska prosvetna zveza je z v e z a mnogih včlanjenih društev. V teh društvih in v zvezi sami deluje toliko prizadevnih, nesebično požrtvovalnih dobrih ljudi, ki jim tudi ne manjka poguma. Če naj je govora o uspehih, dosežkih in napredkih, naj bo povedano, da je to **delo skupnosti**, s katero se čutimo povezani. **Naj bo torej prvo zahvala!** Z občudovanjem in spoštovanjem spremljamo idealizem mnogih, mnogih naših ljudi v zvezi, v društvih, v krožkih, ki dan za dnem hodijo na vaje, prireditve, sestanke, seje in zborovanja, ob tem pa kot zaupniki zveze in društev še obiskujejo sosedje, znance in predstavnike drugih teles ter jim dajejo spodbude in ohranjajo vez do naše skupnosti.

Zahvalo pa naj izrečem tudi vsem poklicnim in honorarnim sodelavcem, zlasti Janku Malleju, Vidi Obid in Danici Kežar, katerih služba ne pogojuje le močno družbeno izpostavljanje, temveč dostikrat tudi neurejen delovni čas, potovanja in druge težkoče.

Težišča dela Slovenske prosvetne zveze v včlanjenimi društvi vred so slej ko prej zborovski petje in glasba, gledališka dejavnost, izvenšolsko izobraževanje odraslih, mladinsko delo, širjenje slovenske književnosti, materialna kultura in ljudski običaji, obveščanje o življenju in biti koroških Slovencev v avstrijskem prostoru, kulturna izmenjava v deželi, sodelovanje z deželo matičnega naroda,

delovna srečanja, posveti in podobno. Tudi v pretekli poslovni dobi je bilo zaznati na vseh področjih dosti premikov in morda tudi nekaj novih signalov. Mislim na pevске in zborovske seminarje, na nastope vokalnih in instrumentalnih solistov, na urejanje gledališkega in glasbenega arhiva, na strokovno mentorstvo pri raznih uprizoritvah, na množično prireditev na prostem, na posebne gledališke predstave, tudi take za mladino, na zbiranje, urejanje in razstavljanje narodove materialne kulture, na poživljanje ljudskih običajev po nekaterih krajih, na predavanja, razstave in nastope po mnogih krajih širom Avstrije in tudi zunaj njenih meja, postopno vključevanje sodobnih medialnih pripomočkov v naše kulturno in prosvetno delo.

Samokritično pa moramo tudi **pregledati zamisli in težišča**, ki smo si jih naložili na občnem zboru leta 1984. Zamisel **narodnega muzeja** na Radishah še ni uresničena. Potreben je tak splošno dostopen prikaz naših korenin, ki naj bi spodbujal ljudi k zbiranju in ohranjanju vsega tistega, kar so ustvarili, doživeli in utrpeli naši predniki in sodobniki. **Knjižnice** naj bi bolj in bolj postajale komunikacijski prostor, kraj srečanja, kamor bi ljudje sami od sebe radi zahajali, in kjer bi se mogli srečavati tudi s slovenskimi besednimi ustvarjalci. Moderna ponudba in oprema naj bi jim dali več privlačnosti. Načrtno **izgrajevanje izvenšolskega izobraževanja** odraslih se ne more zadovoljiti s priložnostnimi ali slučajnimi predavanji. Zamisel ljudske visoke šole je treba tudi v bodoče še dosledno zasledovati. **Naša kultura se še vedno in vse bolj zapira** v slovenske društvene prostore in kulturne dvorane. S svojo dejavnostjo in kulturno ponudbo mnogo ali celo večine naših ljudi ne dosežemo več. Le tisti „najboljši“ so zvesti in prihajajo, včasih bolj iz nekega čuta dolžnosti, kot iz notranje potrebe. Če ljudje ne bodo šli za kulturo, bo kultura morala za njimi. Namesto, da bi se zapirali v kulturne

domove in društvene prostore, bomo morali ven v gostilne, na ceste, v prodajalne, v šole, kratkoma tja, kjer so ljudje.

Z doslednim pospeševanjem umetnosti in z večjim zanimanjem zanjo moramo dajati tudi našim domačim koroškim ustvarjalcem, književnikom, glasbenikom, pevcem, igralcem, likovnim ustvarjalcem, fotografom in filmskim umetnikom več spodbude in poguma za delo, ki ni le njihovo lastno umetniško izživljanje, temveč predvsem tudi kulturno bogatenje naše biti. Pa še nekaj je, kar mi ne da miru: Neprijetno je ugotoviti, da je marsikje zaznavna pomanjkljiva ali **prešibka identifikacija z zvezo** pri tistih ljudeh, ki so pravzaprav njeni nosilci ali predstavniki.

To so točke, pri katerih smo bili nekoliko manj uspešni. **Konsekvenca** je lahko ta, da se za vodstvo poiščejo boljši ljudje, ali pa da še enkrat poskusimo.

Ne da bi se hoteli opravičevati pa mora biti dovoljena ugotovitev, da smo pač dostikrat tudi **ujeti v globoko utečene strukture in od zunaj povzročene narodnoobrambne mehanizme**, ki ne dovoljujejo večje sproščene ustvarjalnosti. Idej po navadi ne manjka; ko pa gre zares, namreč za konkretno uresničitev, pa postanejo stvari kar naenkrat brezupno zapletene.

Slovenska narodna skupnost na Koroškem je **del slovenskega naroda**. Brez naslombe na matico slovenska kultura na Koroškem pač ne more uspevati. Povezav z ustanovami, organizacijami in zavodi je dovolj. Odprte meje so pa bolj zaznavne v blagajnah celovških trgovcev kakor v močnejši prisotnosti slovenske besede na Koroškem ali pri udeležbi na slovenski kulturni ponudbi tostran meje. Vsekakor pa je treba priznati, da je kljub težkemu gospodarskemu položaju tudi danes še gmotna podpora s strani matičnega naroda tista materialna baza, ki sploh omogoča organizirano kulturno delovanje med koroškimi Slovenci.

Krščanska kulturna zveza je naš partner. Obstoje dve zvezi, ki upravljata eno in isto kulturo, pa je vprašljivo stanje. Želja po še večji enotnosti je pri društvih velika. Nekatera društva so dala tej želji poseben poudarek s tem, da so se vključila v obe zvezi. Takega prezira, da te želje dolgočasno ne bi upoštevali, si ne moremo privoščiti. Blizu se čas, ko se bomo morali resno pogovoriti o smislu obstoja dveh zvez, pri čemer seveda ne bo vsebina raprave ta, katero zvezo bi razpustili, temveč, kako bi se mogli spet tudi organizacijsko zediniti. V miselnosti smo si že zelo blizu.

Koroški Slovenci smo **avstrijski državljani**. Kot taki imamo pravico vprašati, koliko prispeva v primerjavi z drugimi ustanovami in organizacijami na Koroškem in v Avstriji avstrijska družba k eksistenci recimo neke prosvetne zveze in kako sprejema našo kulturo. Jo pojmuje res kot obogatitev kulturnega življenja v naši deželi, ali pa smo bolj pesek v kolesju mednarodnega sodelovanja?

In kaj je **osrednji smoter našeg prizadevanja in dela?**

Naša kultura ne sme biti zgolj ohranjalna ali celo shranjalna kultura. V njej morajo biti resnično življenjska stremjenja in tudi trenja. Premalo je, da se lepo zapoje slovenska pesem, da se uprizori lepa predstava, zaigra slovenska melodija, izda slovenska knjiga, opeva slavna preteklost. Nosilci in prejemniki vseh teh akcij morajo govoriti slovensko tudi pred nastopom in po njem, v sproščeni družbi ravno tako kot pri narodni in politični manifestaciji. Slovenec se ne sme meriti po zanesenjaško nacionalni ali politični zavesti. Doslej slovenske organizacije niso ločevale med dobrimi in slabimi Slovenci. Treba pa je, da **Slovenec slovensko govori**, predvsem v družini in z otroki. Nasprotovanjem s strani očitnih in prikritih sovražnikov smo in bomo kljubovali. Paziti pa moramo, da ne postanemo „manjšina z odrezanimi jeziki“. **Tomaž Ogrš**

Predsednik SPZ, Tomaž Ogrš

RADIO-TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

Petek, 10. 4.: 9.00 Poročila - 9.05 Živalski raji - 9.30 Ruščina - 10.00 Šolska oddaja: Velikonočne navade - 10.15 Šolska oddaja: Žid Jezus - 10.30 Biljard z diamanti - 12.00 Notranjepolitični report - 13.00 Poročila - 16.30 Am, dam, des - 16.55 Mini čas v sliki - 17.05 Captain Future, risanka - 17.30 Prgišče zlata - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Slike iz Avstrije - 18.30 Mi - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Naloga za dva - 21.25 Moda - 22.10 Berlin Alexanderplatz - 23.15 Epilog k filmu „Berlin Alexanderplatz“ - Faßbinder: Moj sen o snu Franza Biberkopfa - 1.05 Poročila.

Sobota, 11. 4.: 9.00 Poročila - 9.05 Angleščina - 9.35 Francoščina - 10.05 Ruščina - 10.35 Skrivnost Agathe Christie - 12.10 Kolesarska gala - 13.00 Poročila - 14.20 Čarobne noči Ria, ameriški film - 15.55 Biblija za otroke - 16.00 Pinocchio, risanka - 16.25 Skrivnostno življenje v morju - 16.55 Mini čas v sliki - 17.05 Brihna kukovica - 17.30 Vse jasno - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Pregled sporeda - 18.25 Veselo v soboto - 19.00 Avstrija danes z aktualnim z Južnega Tirolskega - 19.30 Čas v sliki - 19.55 Šport - 20.15 Presneta sedmica - 21.50 Mike Hammer - 22.35 Politično sem norec, toda privatno se spoznam (Otto Grünmandl) - 23.25 Zabava - 0.20 Poročila.

Nedelja, 12. 4.: 11.00 Pogovor z novinarji - 12.00 Orientacije - 14.00 Elliott - namuznjena pošast - 15.45 Medvedki, lutkovna serija - 16.10 Babica pridi, risanka - 16.15 Hallo Spencer, otroški spored - 16.45 Medvedje zgodbe iz Aljaske - 17.30 Helmi - 17.40 Klub seniorjev - 18.30 Mi - 18.50 Loto - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki - 19.50 Primer za ljudskega odvetnika - 20.15 Srčni utripi - 21.45 Ljubite klasično glasbo, 50. oddaja - 23.05 Časovne priče - 0.05 Poročila.

Ponedeljek, 13. 4.: 9.00 Poročila - 9.05 Rdeči panter - 9.30 Tu sem človek... - 10.00 Avantura „Kamena doba“ - 10.30 Neznane obratne - 12.00 Iz parlamenta - 13.00 Poročila - 14.20 Ob Kensingtonu parku straši - 15.45 Program po željah publike - 16.30 Am, dam, des - 16.55 Mini čas v sliki - 17.05 Pustolovsko potovanje Jennifer - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Slike iz Avstrije - 18.30 Mi - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Anno Domini - boj mučnikov (4.) - 21.55 Titanic, nemški film - 23.20 Les ballets du Trockadero - 0.20 Poročila.

Torek, 14. 4.: 9.00 Poročila - 9.05 Rdeči panter - 9.30 Tashigang, dokumentacija - 10.30 Elliott - namuznjena pošast - 12.10 Šport - 13.00 Poročila - 14.10 Xanadu, ameriški musical - 15.45 Program po želji publike - 16.30 Am, dam, des - 16.55 Mini čas v sliki - 17.05 Čebelica Maja - 17.30 Tudi šala mora biti - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Slike iz Avstrije - 18.30 Mi - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Anno Domini - boj mučnikov (4.) - 21.55 Titanic, nemški film - 23.20 Les ballets du Trockadero - 0.20 Poročila.

Princ Železozrčni - 15.45 Program po želji publike - 16.30 Čarovnik, lutke - 16.55 Mini čas v sliki - 17.05 Perrine, risanka - 17.30 Obalni piloti - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Slike iz Avstrije - 18.30 Mi - 19.00 Avstrija danes z aktualnimi poročili z Južnega Tirolskega - 19.30 Čas v sliki - 22.35 Irski intermezzo - 0.30 Poročila.

Četrtek, 16. 4.: 9.00 Poročila - 9.05 Rdeči panter - 9.30 Dežela in ljudje - 10.00 Planetarski temperament - 10.30 Judež - 12.20 Klub seniorjev - 13.05 Poročila - 14.10 Domača dežela, avstrijski film - 15.45 Program po želji publike - 16.30 Am, dam, des - 16.55 Mini čas v sliki - 17.05 Pustolovščine miške, risanka - 17.15 Sedem svetovnih čudes - 17.30 Black Beauty - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Slike iz Avstrije - 18.30 Mi - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Veliki Grk, ameriški film - 22.00 Pasijon, film koroškega deželnega studia ORF - 22.30 Ljubezem brez besed - 0.10 Poročila.

AVSTRIJA 2

Petek, 10. 4.: 16.25 Takrat - 16.30 Hotel - 17.15 Srečanje z živajo in človekom - 18.00 Tedenski obzornik - 18.30 Kung Fu - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Po rdeče-belo-rdečih sledovih skozi Italijo - 21.15 Čas v sliki - 21.35 Kulturne vesti - 21.45 Šport - 22.45 Zadnji vlak v Gun Hull - 0.15 Poročila.

Sobota, 11. 4.: 13.25 Takrat - 13.30 Luisa Miller, opera, ital. - 16.00 Iz parlamenta - 17.00 Ljuba družina - 17.45 Dom za živali - 18.00 Magacin: Alpe-Jadran - 18.25 Nogomet - 19.00 Za ljubitelje filmov - 19.30 Čas v sliki - 19.55 Novo v znanosti - 20.15 Kratka sodba, nemško-avstrijski film - 21.55 Takrat - 22.00 Šport - 22.35 Eksplozija na Kubi, ameriški film - 0.30 Poročila.

Nedelja, 12. 4.: 9.00 Poročila - 9.05 Rdeči panter - 9.25 Moški iz Diners-Cluba - 11.00 Matineja za Helmuta Qualtingerja - 14.40 Razposajeni kmet - 16.15 Boga in dušo hočem poznati - sicer ničesar - 17.00 Športno popoldne - 20.15 Anno Domini - Boj mučnikov - 21.45 Schalom - 22.00 Dinastija - 22.45 Šport - 23.05 Nevesta žena - 0.40 Poročila.

Ponedeljek, 13. 4.: 17.30 Kemija - 18.00 Lindenstraße - 18.30 Koralni otok - 19.15 Takrat -

19.30 Čas v sliki - 20.15 Mozart in Meisel - 21.15 Čas v sliki - 21.35 Kulturne vesti - 21.50 Šiling - 22.10 Mladenič z rikšo, kitajski film - 0.05 Poročila.

Torek, 14. 4.: 17.00 Mreža, o legalnih in ilegalnih mamilih - 17.30 Orientacije - 18.00 Kviz - 18.30 Koralni otok (2) - 19.15 Takrat - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Made in Austria, kviz - 21.15 Čas v sliki - 21.35 Kulturne vesti - 21.55 Nogomet: Kvalifikacijska tekma za olimpiado Avstrija proti Franciji - 0.05 Poročila.

Sreda, 15. 4.: 17.00 Naše okolje - 17.30 Dežela in ljudje - 18.00 Živali na severu - 18.30 Koralni otok (3) - 19.15 Takrat - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Oče bo že poravnal, o otrokih politikov - 21.15 Čas v sliki - 21.35 Kulturne vesti - 21.45 Pogrebni govori - 22.35 „Čebulasti“ stolp - 0.10 Poročila.

Četrtek, 16. 4.: 16.30 In beseda je meso postala - 17.30 Srečanje z računalnikom - 18.00 Tako kuhajo jutrišnji mojstri - Koralni otok (4) - 19.15 Takrat - Čas v sliki - 20.15 Po rdeče-belo-rdečih sledovih skozi Italijo (2) - 21.15 Čas v sliki - 21.35 Kulturne vesti - 21.45 1-2-x - 22.15 Klub 2 - nato poročila.

LJUBLJANA

Petek, 10. 4.: 10.00 Tednik - 11.00 Sonce in senca - 16.30 Teletekst - 16.45 Mozaik - 17.15 Poročila - 17.20 Makedonske ljudske, otroška oddaja - 17.50 Fračji dol - 18.15 Kidričevi nagajenci 87 - 18.45 Risanka - 19.00 Danes: Obzornik - 19.26 Vreme - 19.30 Dnevnik - 20.05 Močno zdravilo - 21.00 Aktualno - teme in dileme: o jugoslovanskem kmetijstvu - 22.30 Dnevnik.

Sreda, 15. 4.: 10.00 Integrali - 10.40 Tisto malo srca, drama - 14.45 Teletekst - 15.00 Evropska super liga v namiznem tenisu - Jugoslavija: Madžarska, prenos - 17.25 Poročila - 17.30 L. Suhodolčan: Primožev dnevnik - 18.15 Skrivnostni morja - 18.45 Risanka - 19.00 Danes: Obzornik - 19.26 Vreme - 19.30 Dnevnik - 20.05 Mednarodna obzorja: Filipini po letu dni - 20.50 Ciklus kanadskega filma - 22.35 Dnevnik - 22.50 Okrogla miza: Izročilo Čebin.

Četrtek, 16. 4.: 10.00 Šolska TV - strupi, slovenski kratki film - 11.00 Zgodnja zmraz, ameriški film - 16.10 Teletekst - 16.25 Šolska TV - 17.25 Poročila - 17.30 Uganke med nitkami, otroška oddaja - 17.45 Šola za junake, oddaja za mlade - 18.15 Čas, ki živi: nič več strogo zapno - 18.45 Risanka - 19.00 Danes: Obzornik - 19.26 Vreme - 19.30 Dnevnik - 20.05 Tednik - 21.05 Vegetina kuhinja - 21.15 Sonce in senca - 22.15 Dnevnik - 22.30 Okrogla miza: izročilo Čebin.

Sreda, 15. 4.: Zborovska glasba **Večerna 21.00 - 22.00**
Zvočno pismo
75. obletnica smrti Jakoba Sketa
pisatelja Miklove Zale
Četrtek, 16. 4.: Krizev pot
Petek, 17. 4.: Smrt - minljivost:
Valentin Oman
o novih stenskih slikah
na Plešivcu
Koroški liki (dr. R. Vospernik)
Jezikovni pogovor (J. Messner)

imajo raje plavalaske, ameriški film - 21.55 Dnevnik - 22.10 V pričakovanju jutrišnjega dne.

Nedelja, 12. 4.: 7.40 Teletekst - 9.55 Poročila - 9.00 Živ žav: risanke, Indijanske legende - 9.55 Lutke in lutki - 10.00 Fračji dol - 10.25 V pričakovanju jutrišnjega dne - 11.25 Celjski instrumentalni kvintet - 12.00 Kmetijska oddaja - 13.00 Poročila - 15.05 Malu - 16.15 Poročila - 16.20 Ženska iz Kentuckyja, ameriški film - 17.45 Kavarna - 18.45 Risanka - 19.00 Danes: kino, Turistični nagelj - Neža - 19.26 Vreme - 19.30 Dnevnik - 20.05 Potovanje v Vučjak - 21.05 Zabava vas Neda Ukraden - 21.35 Mednarodno prvenstvo ljubljane v športni gimnastiki, reportaža - 22.05 Športni pregled - 22.50 Poročila.

Ponedeljek, 13. 4.: 10.00 Zrcalo tedna - 10.20 policijska zgodba, italijanski film - 16.45 Teletekst - 17.00 Mozaik - 17.20 Poročila - 17.25 Radovedni taček - 17.40 Pamet je boljša kot žamet - 17.45 Zadnje poletje otroštva - 18.15 Glasbeni ropot - 18.45 Risanka - 19.00 Danes: Obzornik - 19.26 Vreme - 19.30 Dnevnik - 20.05 Tisto malo srca, drama - 21.25 Glasbeni večer - spomini na skladatelja (ob 85-letnici D. Švara) - 22.25 Dnevnik - 22.45 Rdeče Trbovlje, dokumentarna oddaja.

Torek, 14. 4.: 10.00 Šolska TV - vesolje: Rob večnosti - 11.00 Jezikovni utrinki - 11.05 Angleščina - 11.35 Francoščina - 16.00 Teletekst - 16.15 Mozaik - 17.20 Poročila - 17.25 Domača naloga, otroška oddaja - 17.45 Ex libris - 18.45 Risanka - 19.00 Danes: Obzornik - 19.26 Vreme - 19.30 Dnevnik - 20.05 Močno zdravilo - 21.00 Aktualno - teme in dileme: o jugoslovanskem kmetijstvu - 22.30 Dnevnik.

Sreda, 15. 4.: 10.00 Integrali - 10.40 Tisto malo srca, drama - 14.45 Teletekst - 15.00 Evropska super liga v namiznem tenisu - Jugoslavija: Madžarska, prenos - 17.25 Poročila - 17.30 L. Suhodolčan: Primožev dnevnik - 18.15 Skrivnostni morja - 18.45 Risanka - 19.00 Danes: Obzornik - 19.26 Vreme - 19.30 Dnevnik - 20.05 Mednarodna obzorja: Filipini po letu dni - 20.50 Ciklus kanadskega filma - 22.35 Dnevnik - 22.50 Okrogla miza: Izročilo Čebin.

Četrtek, 16. 4.: 10.00 Šolska TV - strupi, slovenski kratki film - 11.00 Zgodnja zmraz, ameriški film - 16.10 Teletekst - 16.25 Šolska TV - 17.25 Poročila - 17.30 Uganke med nitkami, otroška oddaja - 17.45 Šola za junake, oddaja za mlade - 18.15 Čas, ki živi: nič več strogo zapno - 18.45 Risanka - 19.00 Danes: Obzornik - 19.26 Vreme - 19.30 Dnevnik - 20.05 Tednik - 21.05 Vegetina kuhinja - 21.15 Sonce in senca - 22.15 Dnevnik - 22.30 Okrogla miza: izročilo Čebin.

SLOVENSKI VESTNIK
Izdajatelj in založnik: Zveza Slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straße 16.
Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straße 16
Telefon (0 42 22) 51 43 00-30/31/32/33
Teleks 42 20 86 snok a
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.
Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana.

Slovenska študijska knjižnica

Knjižna zbirka „Eseji“

MEĐEN M.:
Iskanja in omahovanja
opisuje široko paleto problemov, kratkoročnih in dolgoročnih, s katerimi se ukvarja naša družba. - Trst: Založništvo tržaškega tiska 250 str.

GRMIČ V.:
Humanizem problem našega časa: naš čas in človek v luči humanizma
Trst: Založništvo tržaškega tiska - 258 str.

JANČAR D.:
Sproti: eseji in članki
Trst: Založništvo tržaškega tiska - 268 str.

MENAŠE L. in L.:
Med ljudmi in spomeniki: obširen pregled novejših umetnosti
Trst: Založništvo tržaškega tiska - 2 v.

RIBIČIČ M.:
Glasna premisslanja: avtobiografski članki
Trst: Založništvo tržaškega tiska - 326 str.

ŠTIH B.:
Tema in anatema ali petnajst zapisov
„poskus dialoškega soočenja z mislimi in mnenji drugih ljudi.“ Trst: Založništvo tržaškega tiska - 254 str.

VIDMAR J.:
Eseji o lepoti
Opisuje anorgansko in organsko lepoto, lepoto človeka, umetnosti... Trst: Založništvo tržaškega tiska - 213 str.

SSK ima svoje prostore v Mladinskem domu, Mikschallee 4. Knjižnica dobiva od leta 1974-75 ves obvezni izvod SR Slovenije. Poleg tega zbiramo tudi tako imenovano avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam in poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi VAS nekatere zanimala.

Knjižnica postuje:
v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure
v sredo, četrtek in petek od 8. do 16. ure

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

Prodajam FORD ORION
1600 GL, letnik 1983, centralno zaklepanje vrat, rjavometalnik, radio (Kličite: sobota 04228/28283, ponedeljek - petek 04222/57088-42)

Globasnica po zmagi na 2. mestu

Postava Globasnice: Modre, J. Miheu, H. Miheu, Schatz, Dumpelnik, Dlopst, Gallo, Beliš, Thunhofer, Blažej, Hutter (80. Sadjak).

Že v soboto sta nogometni moštvi iz Železne Kaple in Sel izgubili tekmi v 1. razredu D, tako da je imela Globasnica v nedeljo možnost, da se z zmago proti predzadnjemu na lestvici, Neci, povzpne na drugo mesto na lestvici. Globašani so tekmo v celovškem predmestju začeli zelo samozavestno in presenetili z izredno lepimi potezami, s katerimi so si zagotovili vrsto lepih možnosti za zadetek, toda izkoristili so le eno teh priložnosti. Albin Dlopst, za katerega se zanima tudi Slovenski atletski klub, je najhitreje opazil priložnost v kazenskem prostoru – in z lepim strelom prvič zadel mrežo Nece – 1:0.

V nadaljevanju so se vrstile možnosti za Globasnico, toda na odmor so šli še vedno s tesnim vodstvom. V drugem delu je bila slika čisto drugačna: zdaj so pritisnili igralci Nece in iz enajstmetrovke (dvomilijava odločitev sodnika!) izenačili – 1:1. Globasnica je sicer poskušala še enkrat, toda žoga ni in ni hotela za črto. Ko pa so se že vsi spoprijaznili z neodločenim izidom, je prišel do žoge Adi Blažej in v zadnji minuti zagotovil Globasnici zmago, s tem pa uvrstitev na 2. mesto lestvice.

Spodnja liga - vzhod

Zaradi slabega igrišča je moral ATSV Wolfsberg odpovedati svojo tekmo proti SCA Šentvid. Vsa ostala igrišča pa so bila v redu, tako da so ostale tekme odigrali kot je bilo predvideno. V šestih tekmah je bilo vsega 13 golov – v povprečju torej dva na tekmo. Trije goli so padli v Šmihelu, kjer so domačini gostili moštvo iz Šentandraza in ob začetku vigradnega prvenstva ponesrečeno startali, saj so izgubili s 0:3.

Presenetljivo so izgubili tudi Dobrolčani proti novincu Frantschach (1:2). Wietersdorf je v Rudi osvojil obe točki (1:0) in je slej ko prej edini resni nasprotnik Wolfsberga v borbi za naslov prvaka.

Letošnja peta zmaga in Kotmirčani so napredovali na lestvici za dve mesti. Deseti so.

Grebini – Sele 3:0. Grebini je močan na domačem igrišču. To so doživeli Selani ob prvem vigradnem nastopu. Do polčasa je bilo še vse v redu, v drugi polovici pa so sledili udarci za udarcem. Raute sam je dal Selanom kar vse tri gole.

Železna Kapla – Podkrnos 1:2. Neverjetno! Zimski prvak je izgubil doma proti zadnjemu! Domačini trikrat niso zadeli praznega gola, gostje pa so si iz redkih protinapadov zagotovili presenetljivo zmago. V naslednjem kolu derbi Globasnica : Kapla. Predodločitev?

Igre v 2. razredu

Zihpolje – Galicija 1:1. Pravzaprav presenečenje, saj so Zihpoljani le na devetem mestu, Galicija pa zanesljivo vodi. Galicija je prejela šele štiri protizadetek v letošnjem prvenstvu!

Žvabek – Eitweg 3:2. Veliko veselje v Žvabeku nad četrto zmago. Domačini so vodili že s 3:0, pa so se morali še pošteno boriti za zmago. Gole so dali Rupic, Köstinger in Wagner.

Začetek tudi v koroški ligi

Minuli konec tedna se je začel drugi del nogometnega prvenstva 1986/87. Ker pa se zima še vedno ni poslovala, je izpadlo nekaj tekem: Šmohor – SAK, VSV – WAC, Trg – Brnca in Irschen – Pliberk. Zimski prvak Lienz je že v formi. V gosteh je premagal Mostič z 2:0 in utrdil svoje vodstvo. Z visoko zmago so startale Breže, ki so presenetljivo lahko ugnale FC Mölltal s 4:0. Tretji in zadnji spopad tega kola (Matrei – Treibach) se je končal brez zmagovalca – 2:2. Na lestvici se torej nič ni spremenilo. Slovenski atletski klub ostaja naprej na izglednem tretjem mestu; s tekmo manj zaostaja za Lienzom tri točke.

Po izjavah trenerjev vodilnih klubov v koroški ligi je moštvo SV Trg (z Brankom Oblakom na čelu) top-favorit za naslov prvaka, računajo pa tudi s SAK-om. Trener SAK Lojze Jagodič pa meni: „Vodstvo kluba naslova ni načrtovalo, zato bomo igrali neobremenjeno. In prav zato utegnemo biti Trgu in Lienzu najverjetnejši konkurent.“

ŠPORTNE VESTI

Zrebanje za koroški šahovski pokal je določilo slovenskima kluboma približno enako močna nasprotnika. SŠZ Cartrans mora v goste v Šentvid k tamkajšnjemu SCA, SSK „Obir“ pa igra doma proti WSG ÖDK Šentandraž. Izgledi za napredovanje v drugo kolo niso najslabši.

SAK bo igral v 4. kolu avstrijskega nogometnega pokala na tujem. To je sprejela Avstrijska nogometna zveza, ki je določila, da igra SAK na tujem: se pravi ali v Matreiu, ali v Šentvidu, kakor se bo pač izšla tekma med tema dvema kluboma 14. aprila. SAK pa bo nastopil 18. aprila ob 15.30 uri.

Franci Wieser le viceprvak. Slovenski boksar Franci Wieser, ki je pri zadnjem avstrijskem prvenstvu juniorjev postal prvak, svojega naslova ni mogel uspešno braniti, saj je v finalni tekmi podlegel proti tekmeču iz Predarlške po točkah: sodnik ga je zaradi nekorektnosti trikrat opomnil, tako da Wieser razlike po točkah ni mogel več nadoknaditi, s tem pa je postal le drugi v avstrijskem prvenstvu. Kljub temu je to lep uspeh mladega slovenskega športnika.

Prijateljska tekma. Slovenski atletski klub je v ponedeljek zvečer odigral s celovškim klubom ASK prijateljsko tekmo, ki se je končala s 3:3. SAK ni nastopil v najmočnejši postavi, razen tega je bila igra namenjena le bolj kot „prosta“ vaja za slovenske nogometaše. Gole za SAK sta dala Pihorner (1) in Marjan Velik (2).

Namizni tenis: Rezultati slovenskih moštev

Liebenfels – Sele (ženske) 0:5. Točke za Sele: Fojkar (2), Marti Oraže (2), Fojkar/Oraže (1).

Sele II – Straßburg 7:3. Točke za Sele: Fojkar (3), Olip (2), Marti Oraže (1), Fojkar/Marti Oraže (1).

SCA Šentvid – Sele I 2:8. Točke za Sele: Novak (3), Mirko Oraže (3), Falle (2).

LKH Celovec – NTK Celovec 2:8. Točke za NTK: Kupper (3), Velik (3), Mohar (1), Kupper/Mohar (1).

MENJAVA DENARJA

Stanje v četrtek 9. aprila 1987

Za 100 dinarjev dobite	1.85 šil.
Za 100 dinarjev plačate	2.40 šil.
Za 100 lir dobite	0.905 šil.
Za 100 lir plačate	1.025 šil.
Za 100 mark dobite	693.85 šil.
Za 100 mark plačate	710.15 šil.

SŠZ Cartrans ponovno prvak!

Železne živce so imeli v soboto šahisti SŠZ Cartrans v tekmi proti ASK iz Celovca. Z visoko zmago so spet osvojili vrh lestvice, pravzaprav zato, ker moštvo SG Wolfsberg ni imelo enake psihične moči in je proti predzadnjemu ÖDK iz Celovca samo remiziralo!

Vrh tega so se Wolfsberžani izkazali kot izredno nešportni poraženci. Ker je začasno kazalo celo na zmago ÖDK, so ustvarili zelo nevljudno, celo sovražno klimo. Prišlo je do kričanja in psovanja, na kar so odgovorili Celovčani z dobro igro. Višek nešportnosti pa je, da je Wolfsberg vložil protest proti eni izmed izgubljenih partij. Menda naj bi bil igralec ÖDK prijel kralja, a potem premaknil drugo figuro. Smešno je, da je to „videl“ vodja ekipe, ki je stal nekaj metrov proč, sam nasprotnik pri deski pa ne. O teh akcijah SG Wolfsberga je že

V nasprotju z Wolfsbergom je bila v Celovcu v ospredju igra. Istočasno s tretjim moštvom ASK sta igrali še moštvi deželne lige in južne lige, tako da je 40 šahistov poskrbelo za pravo turnirsko ozračje. Zgleda, da je tudi to motiviralo slovenske šahiste, saj so pred očmi Kaspreta & Co. spet igrali v svojem „starem stilu“.

Rezultati: Schludermann – Gallob 0:1, H. Müller – F. Rulitz 0:1, Margiol – Živkovič remi, Weiß – Amrusch 0:1, Berger – H. Rulitz 0:1, Morelli – Waldhauser 0:1, Putz – Lukan 0:1, V. Müller – Kernjak 1:0.

Tudi šahisti SSK „Obir“ so letošnje prvenstvo uspešno

1. SŠZ Cartrans I
2. SG Wolfsberg II

11 9 1 1 77 (2323)
11 8 2 1 76 (2299)

naslednji dan vedel ves (koroški) šahovski svet in tudi člani predsedstva Koroške šahovske zveze so bili mnenja, da tak protest nima izgledov. Počakati pa bo treba sejo, na kateri bojo stoodstotno zavrnil protest in potrdili rezultat.

Eno pa je Wolfsberžanom le uspelo: „Slovenskim šahistom, ki jim zaradi tega sledi še najmanj en mesec mučnega čakanja, so zagrenili veselje nad naslovom prvaka. Ti pa se jim bojo v naslednji sezoni z igro v spodnji ligi, v kateri igra tudi 1. moštvo SC Wolfsberg, zagotovo oddolžili.“

zaključili. Tega jim ni pokvaril niti poraz v zadnjem kolu proti Hüttenbergu, kjer so Obirčani podlegli s 3:5 (Polanšek in Hanscho 1, Jammer in H. Wolte remi). Slovenski športni klub „Obir“ si je pred sezono 1986/87 zastavil nalogo, da ostane v 1. razredu. Ta cilj je celo prekoračil, saj je v enajstih nastopih šestkrat zmagal in petkrat izgubil. Z 52,5 točke je zasedel dobro sedmo mesto.

Izidi zadnjega kola v prvem razredu:

ASK Celovec III – SŠZ Cartrans I	1:5,6:5
SG Wolfsberg II – ÖDK Celovec I	4:4
Hüttenberg I – SSK „Obir“ I	5:3

Športni termini

Namizni tenis – Namizni tenis – Namizni tenis

10.4. ATSV Wolfsberg – DSG Sele/Zell II	Wolfsberg, 19.00
10.4. DSG Sele/Zell I – Kelag A	farni dom, 19.30
11.4. SSK Obir – Gurnitz	glavna šola, 19.00
20.4. Velikonočni turnir ZSM Škocijan	Kulturni dom, 13.00

Nogomet – Nogomet – Nogomet – Nogomet

11.4. Klopinj – Grebini	Klopinj, 16.00
11.4. Galicija – Bistrica v R.	Galicija, 16.00
12.4. SAK – Brnca	Celovec, 16.30
12.4. Žitara vas – Reichenfels	Žitara vas, 10.30
12.4. Globasnica – Železna Kapla	Globasnica, 14.30
12.4. SCA St. Veit – Šmihel	Šentvid, 16.00
12.4. Kraig – Kotmara vas	Kraig, 16.00
12.4. Žvabek – Mauterndorf	Žvabek, 16.00
12.4. Bilčovs – Vrba	Bilčovs, 16.30

Peticija narodnih manjšin v Avstriji KVSE

7. člen dekretira tudi dopustitev hrvaškega uradnega jezika dodatno k nemščini v upravnih in sodnih okrajih Gradišćanske s hrvaškimi ali mešanimi prebivalstvom. Na tem področju morajo biti tudi oznake in napisi topografskega značaja tako v hrvaškem kot v nemškem jeziku. Skoraj odveč je omenjati, da hrvaščina tudi več kot trideset let po podpisu državne pogodbe na Gradišćanskem ni dodatni uradni jezik in da dvojezičnih topografskih napisov ni. Ravno v tej zvezi je treba ugotoviti, da celo po reformi občinske strukture v začetku sedemdesetih let še vedno obstaja devetnajst občin s hrvaškimi oz. jezikovno mešanim prebivalstvom in hrvaškimi župani.

Po 7. členu sodelujejo na teh področjih gradišćanski Hrvati pri kulturnih, upravnih in sodnih institucijah pod enakimi pogoji kot vsi drugi avstrijski državljani. Tudi ta zahteva se izpolnjuje le v izredno majhni meri. Premoč nemškega jezika v vzgoji, informaciji, upravi, sodstvu, poklicu in kulturi je ogromna. Zato so že opisani položaj v mnogih vrstah, popolnoma nezadovoljiv položaj po četrtem šolskem razredu na obveznih šolah in v višjem šolstvu ter nedopustitev hrvaškega uradnega jezika celo v čisto hrvaških občinah toliko manj razumljivi! Na televiziji ni nobene oddaje v hrvaškem jeziku, hrvaške oddaje v gradišćanskem radiu, ki so bile uvedene pred osmimi leti, pa kljub pisemni obljubi še zdaleč niso dosegle potrebnega in tudi obljubljenega obsega. Finančna podpora kljub nekaterim t. im. „živim subvencijam“ nikakor ni zadostna, predvsem če pomislimo na ustreznost določila senžermenske in dunajske državne pogodbe.

Po priključitvi Gradišćanske Avstrije so bili številni gradišćan-

ski Hrvati iz različnih razlogov prisiljeni – njihova gospodarska in izobraževalna središča Ödenburg (Sopron), Güns (Kőszeg) in Steinamanger (Szombathely) so ostala pri Madžarski –, zapustiti svoje podedovano naseljeno področje. Večina je našla potrebne razvojne možnosti na Dunaju in se tam naselila. Do l. 1975 jih je bilo okoli 10.000. Poleg tega morajo živeti dalj časa na Dunaju vsi, ki se hočejo izučiti kakega posebnega poklica oz. si pridobiti višjo izobrazbo. Tudi pomanjkanje delovnih mest v obmejnem področju številne Hrvate iz Gradišćanske prisili, da se vsak dan vozijo na delo na Dunaj. Tako je Dunaj praktično tudi postal naseljitveno področje gradišćanskih Hrvatov in je za obstoj narodne skupnosti eminentnega pomena.

Na Dunaju živče Hrvate, katerih interese od l. 1934 naprej zastopa „Kroatisch-Burgenländischer Kulturverein in Wien – Hrvatsko gradišćansko kulturno društvo v Beču“, je torej treba priznati kot del gradišćansko-hrvaške narodne skupnosti. Če se jih v njihovem naravnem gospodarskem in tudi kulturnem središču ne prizna za del hrvaške narodne skupnosti, je to kršitev človekovih pravic ter duha in načel Sklepe listine KVSE. „Dunajsko srečanje zastopnikov držav udeleženk Konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi“ naj zato posveti svojo pozornost razen aspektom celotne narodne skupnosti tudi temu vidiku mednarodne obveznosti po 7. členu Avstrijske državne pogodbe, tako da bodo tudi na Dunaju živče gradišćanski Hrvati kot del narodne skupnosti deležni pravic, ki jim pripadajo v okviru določil Zakona o narodnih skupnostih iz l. 1976.

Položaj češke in slovaške narodne skupnosti

Manjšina, ki živi v vlemestu in ni sociokulturno ali gospodarsko privilegirana, je v zelo neugodnem položaju kar se tiče ohranitve njenega narodnostnega značaja. Kljub prevladi dejavnikov, ki pospešujejo asimilacijo, so dunajski Čehi še vedno živa narodna skupnost. Koliko časa še, je odvisno od številnih dejavnikov.

Glavni problem češke in slovaške narodne skupnosti v Avstriji je vedno hitrejša asimilacija. Poleg vzrokov zanjo, ki veljajo več ali manj za vse narodne manjšine, kot so to otežkočen dostop do gospodarskih in kulturnih virov, višje vrednotenje narodne identitete večinskega naroda, prevladovanje sredstev množičnega obveščanja, mešani zakoni z vsemi posledicami, ima pri češki in slovaški narodni skupnosti prav posebno važno vlogo diskriminacija.

Ta narodna skupnost, katere obstoj je izpričan vse od srednjega veka, je že od nekaj živela na Dunaju in v njegovi okolici. To pa zato, ker njeni pripadniki večinoma niso bili kmetje, ampak izvrstni rokodelci, obrtniki in trgovci. V 19. in 20. stoletju so k svetovnemu ugledu Dunaja pripomogli tudi številni češki in slovaški zdravniki, znanstveniki in umetniki.

Dr. Bruno Kreisky je ta fenomen opisal takole: „Dunajski Čehi so na tako edinstven način sooblikovali obličje Dunaja in s tem tudi podobo Avstrije, da komaj poznam še kakšen primer na naši stari celini, kjer bi prišlo do podobnega integracijskega procesa narodov.“ (se nadaljuje)